

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, leto 36 Din; za iz-
zemašstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, leto 48 Din.
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnica v Ljubljani, št. 10.711.

Tri gospodarske uredbe za olajšanje stiske

V ponedeljek je podpisal ministrski svet tri uredbe: o maksimiranju obrestne mere, o kartelih in o prepovedi popravljalic industrijskotvorniškimi obratom obleke in obutve. Vse tri uredbe imajo za smoter olajšanje sedanje gospodarske in socialne stiske.

ZNIZANJE OBRESTNE MERE.

Nova uredba o maksimiranju obrestne mere nadomešča dosedanjo uredbo o maksimiranju obrestne mere iz lanskega leta. Z njo se izpreminjajo nekatere določbe dosedanje uredbe, vendar tudi nova uredba veže obrestno mero za posojila pri denarnih zavodih in za hranilne vloge na eskomptno mero Narodne banke. Obrestna mera za posojila pri denarnih zavodih odslej ne sme biti višja kakor 4½ odstotka nad eskomptno mero Narodne banke. Doslej je maksimalna (najvišja) obrestna mera znašala 5 odstotkov nad eskomptno mero Narodne banke. V bodoče torej noben denarni zavod ne bo smel zahtevati za obresti, provizije in režijske stroške skupaj več kakor 11 odstotkov (6,5 odstotka diskont Narodne banke in 4,5 odstotka); lahko pa zavod kakor doslej zaračuna posebej stroške za pogodbo, take, poštino in ostale dejanske izdatke, zlasti v zvezi z zavarovanjem in z izterjavo dolga. Odpadla je določba dosedanje uredbe, po kateri je bilo pri zakasnitvi plačila po dolžniku dovoljeno zvišati obrestno mero za 2 odstotka.

Obrestna mera za druga posojila, ki jih dajejo zasebniki ali ustanove, ki se ne prištevajo k denarnim zavodom, pa odslej ni več vezana na eskomptno mero Narodne banke, temveč je določena na 8 odstotkov.

Obrestna mera za vloge na knjižice in na tekoče račune sme znašati največ 1 odstotek izpod eskomptne mere Narodne banke. Največja napetost med dolgovno in hranilno obrestno mero pri denarnih zavodih se z novo uredbo zmanjša od 6 na 5,5 odstotka. Pomen uredbe je zlasti v tem, da se za dolžnike denarnih zavodov ponovno zniža obrestna mera za pol odstotka, ne da bi se istočasno znižala tudi obrestna mera za hranilne vloge.

Ko je bila lani uveljavljena prva uredba o maksimiranju obrestne mere, je znašala eskomptna mera Narodne banke še 7,5 odstotka, najvišja obrestna mera za posojila pri denarnih zavodih pa 12,5 odstotka. Letos v februarju je bil eskompt Narodne banke znižan za pol odstotka in je s tem tudi najvišja obrestna mera za posojila nazadovala na 12 odstotkov. Letos v juliju pa je Narodna banka ponovno znižala eskompt za pol odstotka in je zaradi tega tudi največja obrestna mera za posojila nazadovala na 11,5 odstotka. Zaradi znižanja napetosti med eskomptno mero Narodne banke in najvišjo obrestno mero za posojila od 5 na 4,5 odstotka, pa se zdaj najvišje obresti za posojila znižajo na 11 odstotkov.

Nova uredba urejuje na novo tudi obrestno mero za posojila med denarnimi zavodi pri re-

eskomptu meničnih terjatev, ki jo omejuje na 8 odstotkov. Naposled še določa uredba, da se obrestna mera že izdanih zastavnic (zastavnih listov) zniža na 6 odstotkov. To znižanje obrestne mere zastavnic pa ne velja za zastavnice, izdane v tujini.

DRŽAVNO NADZORSTVO NAD KARTELI.

Z uredbo o kartelih se karteli prepovedujejo. Mimo te prepovedi sme minister za trgovino in industrijo v soglasju z ministrskim svetom izjemno dovoljevati ustanavljanje kartelov, če njih obstoj zahtevajo nujni gospodarski razlogi ali javne koristi, bodisi v svrhu ureditve proizvodnje ali prodaje blaga, bodisi v svrhu ureditve poslovnih pogojev in cen. Proti odredbi, s katero se odobri ustanovitev kartela, nezadovoljne stranke nimajo pravice do priziva na državni svet.

Za ustanovitev kartelov so potrebne pismene pogodbe, odobrene od ministrstva za trgovino in

industrijo, ki bo vodilo tudi registre kartelov. Nad karteli se bo vršilo državno nadzorstvo, katerega stroške pa bodo morali kriti karteli sami.

Uredba vsebuje tudi določbe o delnem ali popolnem razveljavljanju kartelne pogodbe, kolikor bi bila škodljiva splošnemu gospodarstvu ali državnim koristim. Tudi glede teh prepovedi in omejitev karteli nimajo pravice priziva na državni svet.

POPRAVLJALNICE OBUTVE IN OBLEKE SO TVORNIŠKIM OBRATOM ZABRANJENE.

Enako je ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo podpisal uredbo, po kateri se prepoveduje popravilanje obleke in obutve industrijskotvorniškimi obratom za obleko in obutev in njihovim podružnicam in prodajalnam.

Izvzete so samo malenkostne izpremembe med prodajo v prodajalnah, da se blago lahko prilagodi potrebam kupca. Obstoječe delavnice navedenih obratov za popravilo obleke in obutve je treba ustaviti v treh mesecih po uveljavljanju te uredbe. Industrijski obrati, ki izdelujejo gumijasto obutev, smejo te izdelke popravljati samo v svojih tvorniških delavnicah.

Le lepo obrano in dovolj zrelo sadje se lahko izvaža

Ker se še vedno pojavljajo pritožbe, da sadjarji prezgodaj obirajo sadje, ki je namenjeno za izvoz, se sadjarji opozarjajo na okrožnico banske uprave, ki je bila 30. julija razposlana sreskim načelstvom in kmetijskim ustanovam in ki se glasi:

«Sadjarstvo postaja od leta do leta važnejši vir dohodkov našega kmetovalca. V dravski banovini se proizvaja na tisoče vagonov žlahtnega sadja, od katerega se mnogo izvaža v tujino.

Obiranje sadja je pri nas mnogokje skrajno pomanjkljivo, zaradi česar izgubi naše sadje na trgu ugled in veljavo. Čas in način obiranja mnogo vplivata na kakovost pridelka. Prezgodaj obrano sadje ni dobrega okusa in je podvrženo gnilobi in grbančenju in izhlapevanju vode. Z nepravočasnim obiranjem sadja so kmetovalci znatno oškodovani tudi na množini pridelka, kajti plodovi pridobijo na svoji teži prav zadnje dni dozorevanja. Tudi pri prevozu je potrebno sadju posvetiti največjo pažnjo, ker se nepravilno vloženo sadje obtoleče in skvari.

Sadje za svežo uporabo se mora brezpogojno obirati z roko. Pri branju sadja, namenjenega za izvoz, je potrebno posvetiti največjo pažnjo pravočasnemu, to je ne prezgodnjemu obiranju, tako da pride na tujinski trg v čim boljšem stanju in sposobno za rabo.

Tako je treba paziti, da se češplje za presno rabo ne obirajo prezgodaj, ker take češplje so neokusne in malo vredne. Za presno rabo naj se obirajo takrat, ko so dovolj zrele, vendar še čvrstejšega mesa, tako da pridejo na tuje trge lepo ohranjene. Obirajo naj se z roko tako, da osta-

neta v plodu pecelj in voščena prevleka nepoškodovana. Prezrele češplje niso dobre za presno uživanje, zato se ob priliki izvoza ne smejo deklarirati kot češplje za presno uživanje.

Češplje, namenjene za predelavo, n. pr. za sušenje ali za marmelado, se morajo obirati šele takrat, ko so popolnoma zrele in okrog peclja uvele, ker takrat imajo v sebi največ sladkorja, od katerega je odvisna kvaliteta suhe češplje in marmelade.

Orehi se smejo obirati šele takrat, ko že razpoči zelena lupina na plodu. Plodovi naj se po možnosti operejo v dvo odstotni lužni vodi, nato izmijejo v čisti vodi, zažveplajo in posušijo.

Hruške in jabolka naj se obirajo, ko so drevesno zrele. Namizne hruške in jabolka je treba brezpogojno obirati z roko, tako da ostane pecelj nepoškodovan. V interesu naših sadjarjev in sadnih trgovcev se priporoča, da se jabolka ne obirajo pred termini, ki veljajo za: 1.) beličnik 15. julij, 2.) beli astrahan 20. julij, 3.) charlamovskij (izgovori šarlamovski) 25. julij, 4.) grafensteinec (izgovori grafenštajneec) in prinčevo jabolko 20. avgust, 5.) pisani kardinal 25. avgust, 6.) rdeči jesenski kalvii 1. september, 7.) Jakob Lebel in rumeni žlahtnik 5. september, 8.) ananasova reneta, ribstonski peping 10. september, 9.) gdanski robač, lansberško reneto 15. september, 10.) boskoobski kosmač, damasonski kosmač, baumanovo reneto, jabolko preokusno 20. september, 11.) dolenjsko voščenko, kanadko, bojkovo jabolko, zlato parmeno, koksovo, oranžno reneto, zeleni in rdeči štetinec 25. september,

12.) ontario, zukalmaljevko 30. september, 13.) rumeni bellefleur (izgovori bellfer), london-ski peping, šampanjsko reneto 1. oktober, 14.) porenški krivopecelj, carjevič 5. oktober, 15.) bobovec, štajerski mošancelj, jonatan, karmelitarco in tafeljček 15. oktober, 16. welschbrunner (izgovori velšbruner) in rdeči železnikar 20. oktober.

Prezgodnjega obiranja sadja so krivi večkrat tudi sadni trgovci, ki kupujejo nezrelo sadje, da izkoristijo morebitno dobro konjunkturo. Glede

na težavni gmotni položaj naših kmetovalcev je razumljivo, da se marsikdo dá pogovoriti, kar pa je v njegovo škodo in v škodo našega narodnega gospodarstva.

Banska uprava naroča, naj sreski kmetijski referenti stalno poučujejo sadjarje o pravilnem obiranju in ravnanju z zrelim sadjem in naj opozarjajo kmetovalce in sadne trgovce na stroge predpise pravilnika o nadzorstvu presnega sadja, namenjenega za izvoz.

Uspešno posredovanje ministra dr. Ulmanskega v trboveljskem mezdnem sporu

V sredo 8. t. m. se je vršil v palači Trboveljske premogokopne družbe v Ljubljani sestanek zastopnikov oblastev, podjetja in rudarjev, da določi nove plačilne pogoje trboveljskim rudarjem glede na sklep družbe, da se rudarjem znižajo plače in da se kopači dekategorizirajo. O sklepih pogajanj je bil izdan zapisnik, po katerem je bilo doseženo:

1.) Dne 15. t. m. stopijo v veljavo naslednje minimalne mezde: I. kategorija 37 Din, II. kategorija 32,25, III. kategorija 27,75, IV. kategorija A 23, B 18,50 Din. Zdaj veljavne premijske in akordne postavke se znižajo za tri odstotke.

2.) Deputatni premog se od 1. oktobra dalje določi za vse delavce, ki so ga bili dozdaj upravičeni prejemati tako, da dobijo odslej po šest ton na leto, oni delavci, ki so dozdaj prejemali polovico deputatnega premoga, pa po tri tone.

3.) TPD opusti svojo zahtevo glede dekategorizacije ter ostane 3. točka dosedanjega protokola z dne 27. julija 1931. v veljavi.

Ta dogovor se smatra kot del kolektivne pogodbe z dne 27. julija 1931. in ga bodo delavski zastopniki, ki so prisostvovali današnjim pogajanjem, najkasneje do 15. avgusta 1934. podpisali, če dobijo od delavstva za to potrebno pooblastilo.

Do teh pogajanj je prišlo po uspešnem posredovanju ministra za gozdove in rudnike gospoda dr. Ulmanskega, ki je ob znani gladovni stavki obiskal revirje TPD in ob tej priliki obljubil, da

se bo odločno zavzel za povišanje dobav premoga državnim železnicam. G. ministru se je v kratkem času posrečilo doseči izdatno povišanje dobav za 6500 ton in s tem sorazmerno povečanje števila delovnih dni. Na podlagi tega so se začela gori omenjena pogajanja med delavskimi zastopniki in zastopniki podjetja.

Pri pogajanjih so si delavski zastopniki svoj končni pristanek pridržali, dokler ne dobe potrebnega pooblastila od delavstva. A že 10. t. m., še preden se je moglo delavstvo izjaviti glede zaključenega sporazuma, je del rudarjev stopil v stavko ter zasedel jamske prostore in rudniške zgradbe. Reč se je začela v Trbovljah in se je razširila tudi na ostale revirje TPD.

Šele 11. t. m. je akcijski odbor stavkajočih rudarjev v Trbovljah postavil svoje zahteve v devetih točkah. Prva od teh zahteva, da se zagotovi eksistenčni minimum od leta 1923. Pripominja se, da bi se na osnovi sklenjenega sporazuma glede na povečanje števila delovnih dni kljub znižanju kopaške mezde za 1 Din dnevno mesečni zaslužek dvignil povprečno za 75 Din. Oblastva so vse potrebno ukrenila za vzdrževanja reda in miru, ki se dozdaj nista kršila.

Da bi dejansko stanje spoznal, se je pripeljal 13. t. m. v Ljubljano minister za gozdove in rudnike g. dr. Ulmanski in se je vršilo na podlagi došlih poročil pri banski upravi posvetovanje, ki so mu prisostvovali minister dr. Ulmanski, minister dr. Novak, ban dr. Marušič in podban

dr. Pirkmajer. G. minister je sprejel zastopnike TPD, Delavske zbornice in nacionalnega akcijskega odbora.

Na posvetovanju se je ugotovilo, da je nepremišljeni korak rudarjev onemogočil vsako smotno delo za poboljšanje njihovih razmer, ker se delavstvo ni izjasnilo glede zaključkov nameravanega sporazuma in je s svojim nezakonitim početjem izločilo nadaljnje sodelovanje oblastev.

Navzlic temu se je g. ministru posrečilo obvezati TPD, da veljavnost nove pogodbe stopi v veljavo šele 1. septembra letos in da v prihodnjih devetih mesecih ne odpusti nobenega delavca, pa tudi ne zniža mezd. Obenem se je TPD zavezala skrbeti tudi za manj dobičkonosna naročila in tako povišati mesečni zaslužek rudarjev. Poslednje je važno poudariti, ker se s tem razmere ustalijo in ustvarijo trajnejši in boljši upi za bodočnost trboveljskih rudarjev. S tem je izgubila stavka tudi svojo pravno upravičenost.

Rudarsko glavarstvo je izdalo v zvezi s stavko v trboveljskih revirjih naslednji razglas:

Rudarsko glavarstvo opozarja delavstvo TPD, da v korist reda in mira ter spoštovanja pred zakonom, ki ga mora imeti vsak državljan, nikakor ne more trpeti nezakonitega početja delavcev, ki so zasedli jamske prostore in rudniške zgradbe ter onemogočajo redno obratovanje. Prav tako malo je v korist delavstva, da se postavlja v nasprotje z zakonom v trenutku, ko so državna oblastva na delu, da pomagajo delavstvu k dosegu zahtev, kolikor so upravičene.

Zaradi tega rudarsko glavarstvo nujno poziva delavstvo, da napravi konec temu protizakonitemu stanju ter gre na redno delo.

Pozivamo delavstvo, da se zaveda velike odgovornosti svojega početja, ki bi moglo imeti ne samo zanj, nego tudi za svojeje daljnosežne posledice, ter da ima zaupanje v oblastvo, ki bo skrbelo, da se kakor doslej tudi poslej rešujejo sporna vprašanja v duhu zakonitosti in socialne pravičnosti. Zakonitost, red in mir so glavni pogoji za urejeno življenje v državi ter je zato dolžnost oblastev, da uporabljajo za dosego tega smotra tako v korist države kakor posameznikov vsako sredstvo, ki jim ga nudi zakon.

TPD pa je poslala delavcem naslednjo okrožnico:

Sklicujoč se na razglas rudarskega glavarstva obvešča družba delavstvo, da je pripravljena nadaljevati redno delo na podlagi določb protokola od 27. julija 1931., ki je bil doslej v

Ivan Albrecht:

GOLSKI SVETNIK

Pravkar sva z Andrejem trčila skupaj, ko je pred kozolcem na vrtu pripravljaval vozove, da pojde za žanjicami.

«Kaj boš zdaj?» je hotel vedeti.

«Na Dunaj pojdem,» mu pravim, «ali v Gradec.»

«In kaj boš tam?»

«Zdravnik bi rad postal.»

Brat je rokovnjaško zaklel in mi s sovražnimi pogledom začel govoriti:

«Zdravnik? Doma naj gre pa vse k vragu zavoljo enega samega? Zakaj nočeš storiti prav? Ali ti je lemenat premalo, prekleti škric izprljen? Za tisto šolsko frkljo naj se vsi pehamo, misliš?»

Kakor iz tolmana ob povodnji je bljuvalo iz njega in malo je manjkalo, da se nisva zares spoprijela. Ko je Anica prišla z njive po malo južino, naju je ločila. Dom, najlepše svetišče, je v meni podrt. Trpko in prazno mi je v duši. Zagrizel bi se kamorkoli in rjul od bolečine. Čemu so me ti ljudje pahnil v šole, ko vidijo vendar le sebe na svetu! Jutri moram govoriti z Elo, moram.

Zdaj se z Elo sestajava dan za dnem, vendar se ne morem odločiti in ji priznati, kakšne bridkosti me tarejo doma. Preveč nedolžno veruje

vame in prelepo zna slikati bodočnost, da bi ji kalil to solnčno jasnino. Pojem najvišjega in najpopolnejšega sem zanj: Bog. Kako naj ji razodenem betežnost suhe resničnosti:

Zivim na žerjavici. Svoj živ dan nisem slutil, da imam toliko tet, stricev in raznoterih sorodnikov, ki bi vsi radi topli šli v nebesa, po mojem hrstu seveda. Kakor na božjo pot hodijo k meni, blagrujejo dom, kjer sem se rodil, in mene: gojovo namreč pojdem, kamor me Bog kliče; pel bom novo mašo in bom v čast fari in vsemu okolišu. Eni so me že v sanjah gledali pred oltarjem, drugim je prerokovala ciganka, da bodo imeli v rodu služabnika božjega, ki postane velik, najmanj škof, če že ne papež. Stara Škarinka, ki ima bojda precej kosmato vest, ker rada pomaga nerojenim, da se izognejo temu svetu, je tudi prišla k meni. Furlanka je po rodu, pa le trdi, da sva sorodnika. Starega očeta strica je priklicala za pričo. Bog ve, koliko let je že v grobu, zdaj pa pravi Škarinka, da je kot verna duša iz vic prišel k njej in ji povedal, da bo njegovega očičevalnega trpljenja konec, ko se prvič na njo besedo izpremeni kruh v telo in vino v kri Gospodovo. In še namignila mi je Škarinka, naj ne bom v skrbeh, če bi me bila mladost kaj omamila. Kar povem naj ali pokažem deklino, pa se ji ne bo treba bati sramote. Bodij kmečka ali gosposka, Škarinka pomaga vsaki, zlasti še tu, ko bi šlo vendar za dober namen.

Tako hodijo in hodijo in vsi trdijo, da sem od številnega sorodstva edini, ki mu je odprta ta

svetla pot. Z mošnjički rožljajo možaki, iz rutice odvijajo ženice hranilne knjizice in mi slovesno zatrjujejo, da radi dajo mnogo svojih žuljev zame v božjo čast.

Joj, če bi vsi ti ljudje vsaj slutili, kako me mučijo in kako se mi studijo! Vraga, iščite si svoja nebesa sami, jaz vam jih ne bom odpiral!

Najbolje bi morda bilo, če bi vsem skupaj povedal, da hočem živeti zase in za njo, za Elo. Morda še storim tako, bo vsaj enkrat konec tega klavnega romanja...

Kakor razbeljen oklep čutim okolico: mater, brata, sestro, vse. Njihov sem, vem, in sem le odtrgan od njih. Sovražim jih, te čudne ljudi, v svojo grudo zarite in v nebo zaverovane, te ljudi brez poleta in čuvstev. Iz oči jim leskeče soj preorane zemlje, po žilah se jim pretaka sok prsti in vsi diše po grudi, ki jih redi. To je njihov svet: polne kašče, polni hrami, po skrinjah dosti rjuh in v hlevu dovolj repov, da ne zmanjka mleka in ne gnoja. Poleg tega imajo še «oni svet». Zemljo mazilijo z gnojem, «oni svet» bi si radi pridobili z menoj. Za vse imajo isto ceno. Gnoj zapeljejo na njivo in vedo, da se jim bo to obneslo, mene tiščijo v talar in so prepričani, da si s tem rahljajo lehe na «onem svetu». Kako čutim jaz, jih ne briga nič. Sovražim jih, te zdrave ljudi, ali pa se jih bojim. In sem vendar kri njihove krvi. Kaj se godi z menoj?

Ze tretjo noč zaman želim spanja, da bi vsaj za nekaj časa preslišal v sebi krik...

veljavi, z naslednjimi izpremembami:

1.) Od 1. septembra 1934. stopijo v veljavo naslednje minimalne mezde: I. kategorija 37 Din, II. kategorija 32.25 Din, III. kategorija 27.75 Din, IV. a kategorija 23 Din, IV. b kategorija 18.50 Din. Zdaj veljavne akordne postavke se znižajo za tri odstotke.

2.) Deputatni premog: S 1. oktobrom 1934. se določi za vse delavce, ki so doslej upravičeno prejeli deputatni premog, nova količina deputatnega premoga, in sicer šest ton letno, odnosno pri onih delavcih, ki so prejeli doslej polovico deputatnega premoga, se določi višina na tri tone letno.

3.) TPD odstopa od svoje zahteve po dekategorizaciji ter ostane točka 3. dosedanjega protokola od 27. julija 1931. v veljavi.

Vse te tri točke postanejo sestavni del protokola od 27. julija 1931.

Družba se je nasproti ministru za gozdove in rudnike obvezala, da v teku prihodnjih devetih mesecev ne bo izpremenila teh delovnih pogojev in ne bo izvršila nobenega odpusta zdaj zaposlenega delavstva razen v primerih kakega disciplinskega ali kazenskega prestopka. Storila bo vse, da tudi z manj ugodnimi dobavami omogoči delavstvu boljše zaposlitev in tudi boljše zaslužne možnosti kakor do sedaj, odnosno kakor v isti dobi lanskega leta.

Družba je pozvala delavstvo, da stopi s polno vneto spet na delo, ker so samo s takimi pogoji zajamčene eksistenčne možnosti podjetja in s tem tudi delavstva.

Kakor smo ob zaključku lista dobili obvestilo, se je rudarska stavka na praznik v sredo jutraj končala. Rudarji so v Trbovljah, Zagorju in Hudi jami zapustili rove.

Tudi velenjski rudarji živijo v veliki bedi

Pred dnevi se je zglasilo štiričlansko odposlanstvo velenjskih rudarjev, ki ga je vodil poslanec slovenjgraškega sreza g. dr. Bogumil Vošnjak, pri banski upravi. Predložilo je spomenico, ki opisuje veliko bedo velenjskih rudarjev ter utemeljuje potrebo nujne odpomoči.

Položaj delavstva v velenjskem državnem rudniku se je od leta 1923. stalno slabšal, najhujši

pa je postal v drugi polovici letošnjega leta. Leta 1923. je bilo zaposlenih še 888 delavcev, zaradi stalno manjšalo. Zdaj se je stalež znižal že na 402 delavca. Za 15. septembra letos so nameravane spet nove odpustitve in ker ne bo več dela pri električni centrali, bo imelo zaslužek samo še 277 delavcev. To pomeni, da bo preko 600 rudarjev, hranilcev številnih rodbin, izgubilo zaslužek pri rudniku. Drugi, ki bodo še ostali v službi, bodo imeli na mesec 12 šihov. Če ne bo izredne pomoči iz javnih sredstev, bodo rudarske družine izročene najhujši bedi.

Delavstvo je šlo v svoji vzajemnosti tako daleč, da je predlagalo, naj se za september določeni delovni dnevi, ki jih bo kakor že rečeno samo 12, razdelijo na ves stalež (402 moža), da bi tako 125 rudarjev ne izgubilo zaslužka. Pri precej točnem proračunu znaša vsota za oskrbo delavskih družin z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami mesečno 200.000 Din. Ves rudarski zaslužek v avgustu pa bo znašal komaj 150.000 dinarjev. Za september bo treba spet 200.000 Din za prehrano rudarjev in njihovih družin, zaslužek pa bo znašal komaj 120.000 Din. Iz tega je razvidno, da je za avgust in september treba pre-

skrbeti 130.000 Din, da bi bile rudarske družine obvarovane lakote.

Ta znesek naj bi se po rudarski spomenici nakazal velenjski Nabavljalni zadrugi državnih nameščencev, ki bi to podporo delila v obliki življenjskih potrebščin po predlogu delavskih zapnikov pravično vsem rodbinam. Ta način podpore se zdi delavcem najprimernejši, ker dolguje delavstvo krajevnim in okoliškim trgovcem itak že blizu pol milijona dinarjev ter nima nobenega kredita več.

Rudarji prosijo za pomoč samo za ta dva meseca, ker upajo na izboljšanje položaja, ko bo enkrat sprejet zakon o samoupravah. Upajo namreč, da bo velenjski rudnik tedaj zalagal s premogom javne ustanove v banovini in da bo tako lahko zvišal izkopavanje premoga ter dajal rudarjem mezde, ki bodo zadoščale vsaj za nujne potrebe. Rudarji prosijo, naj bi banska uprava izposlovala povečanje naročil velenjskega premoga pri vseh samoupravnih ustanovah ter istočasno tudi storila ukrepe za uspešno obratovanje povečane električne centrale.

Odposlanstvo je sprejel podban g. dr. Pirkmajer in obljubil, da bo skrbel za povečanje

Z materjo sva govorila. Že ko sem čul njen korak, je začelo vse vrveti v meni. Slutil sem, da bo razgovor med nama trpek, vendar ne bi bil niti v snu uganil, kaj mi ima povedati mati. Zdaj vem, odkod tista skrb, ki sem jo vedno čutil v njej.

«Boštjan,» je sedla na posteljo, «čas hiti. Po-vej zdaj, kako si se res odločil.»

Ko sem stal pred izpraševalno komisijo, nisem čutil niti sence takšnega nemira kakor zdaj pred materjo. Mukoma sem trgal iz sebe besede, ko sem ji zatrjeval, da ne čutim prav nobenega poklica za duhovški stan. Karkoli se mi je le malo zdelo v prilog tej trditvi, vse sem ji pojasnil in razložil.

Poslušala me je mirno kakor pri pridigi. Verno so bile ves čas uprte vame njene sive oči. Ozke ustnice so bile stisnjene in gube na licih so mirovale.

Ko sem obmolknil, je nekajkrat vzdihnila in me nemo motrila. Ob tem materinem pogledu sem zardeval in pobledeval in zbegano iskal opore z očmi. Tedaj začujem sodbo:

«Boštjan, kar si sklenil, je smrt zate samega in za nas vse. Vem, govoriš kakor človek, ki vidi le napol. Mlad si še in daleč od grunta si rasel. Dobrote njegove vidiš, bolečin ne poznaš. Ko je umrl oče, smo bili na prevesici. Po imenu je bilo Hojnikovo naše, ali samo po imenu, kajti vse je plavalo v morju dolgov. Obdržali smo dom, tega morja še nismo odplačali. Nekaj sunkov pa

smo spet pri starem. Tebe na visoke šole, grunt na boben!»

«Dobro tedaj, mati,» me je opalilo to razkritje, «pojdem pač kamorkoli in nočem od doma ničesar več. Nikogar ne maram pehati na beraško palico, samo mene ne kujte v vezi, ki bi me zadušile!»

Govoril sem mirno, vendar nisem mogel čisto zakriti jeze v glasu. Tedaj mati nenadno vstane. Na licih se ji zasvetijo solze, ko sklence roke in se vrže predme na kolena:

«Boštjan, tak moram tudi to izdati! Ne prosim te, da se usmiliš mojih sivih las. Srca, ki te je grelo, ne moreš videti in ne razumeti, Boštjan, ker te je pogoltnilo mesto. Samo nečesa te prosim.»

«Mati,» sem onemogel k njej, da bi jo dvignil, toda ona se je krčevito branila in hitela:

«Samo ne daj, da bom lažnivka pred Bogom, Boštjan, pred samim Bogom! Kar sem kdaj obljubila človeku, sem pošteno izpolnila, Bogu pa naj se izneverim v obljubi! Boštjan, sin moj, moj ljubi otrok!»

Mukoma sem jo spraval kvišku. Kakor brez življenja je omahnila za mizo in mi v razsekanih besedah jela praviti, kako me je že dvakrat obljubila Bogu. Prvič — še preden sem zagledal luč sveta. Osem dni so trajale bolečine in je bila uverjena, da ne preživi tega in da tudi moje srce ne bo nikdar utripalo na tem svetu, tako je bilo strašno. Kakor ona, so mislili vsi, kar jih je bilo okrog nje. V smrtnem strahu je tedaj obljubila

Bogu novo bitje, pa je prešla nevarnost in sem jaz zajokal na svet. Potem še: Bil sem neboljčen in betežen vrsto let, bolj mrlič ko otrok. Noben ud mi ni služil, še noge me niso nesle. Tedaj se je napolnila z menoj na božjo pot in me je zaobljubila oltarju, pa je bila betežnost pregnana.

«Zakaj mi niste tega že zdavnaj povedali, mati?» sem bil potr in majhen pred njo. Njena bolečina me je vsega prevzela. Nisem pokleknil k njej, še dotaknil se je nisem, samo nemo sem gledal to čudo. Slednja misel je obmolknila in omrtvela v meni. Zgolj to sem čutil, da gledam pred seboj mater, ki brezmejno trpi zaradi mene in ji pomeni moja beseda odrešenje in življenje — ali gorje in smrt. Kakor strašnih dolgih tisoč let so bili ti trenutki.

«Mati,» sem se jih hotel rešiti in pomagati tudi njej; «zdaj se ne bojte.»

Trpeča žena je dvignila glavo. Gledal sem v solzah izprano, od bolečine spačeno obličje in bi bil rad jokal, a nisem mogel. Samo v prsih me je razbeljeno tiščalo, in to sem čutil, da sem zdaj že silno star. Ko da mi vrag šepetne na uho, sem čul od nekod: Življenje je sovraštvo, večni boj.

Kako otroško sem še nedavno občutil Kettejeve besede, kako jedko jih doživljam zdaj!

In kakor da jo vidim skozi mater, se mi je ta trenutek nasmehnila Ela. Topla ustna so se prožila v poljub.

Na križ pribit sem bil med tema dvema bitjema in sem odslej čul materino pripovedovanje samo kakor topo brnenje v glavi, kakršno včasih

naročil premoga in tudi za to, da bodo brezposelni velenjski rudarji dobili delo na cesti iz Zavodnje v Črno v Mežiški dolini. Denarne podpore po želji spomenice pa ni na razpolago, ker se lahko dajejo podpore samo v živilih.

Odposlanstvo je bilo tudi v Delavski zbornici in mu je bila iz njenega sklada obljubljena pomoč, ki odpade na velenjski obrat.

Pomanjkanje naročil je glavno vprašanje obstoja velenjskega rudnika. To vprašanje je nastalo v glavnem zaradi zamotane povezanosti vseh državnih rudnikov pod enotno gospodarsko upravo direkcije državnih rudniških podjetij v Sarajevu. Če bi vodstvo velenjskega rudnika imelo proste roke pri prodaji premoga in pri določanju cen, bi bila dana možnost konkurence in podjetje ne bi bilo moglo priti v težave, v kakršnih je zdaj. Delavstvo v svoji skromnosti ne zahteva drugega, kakor da se omogoči vsem rudarjem pri podjetju vsaj skromno preživljanje.

Politični pregled

Politično življenje v Evropi se je ta teden vršilo bolj za zelenimi mizami in je bilo nenavadno pestro.

V Avstriji je vlada, ki so jo ob ponesrečenem hitlerjevskem uporu za silo sestavili, v hudih škripih.

Da si utrdi položaj, je iskala zaščite drugje, zunaj državnih meja, in sicer v Italiji, kjer je podkancelar Starhemberg razpravljala z italijanskim ministrskim predsednikom Mussolinijem. O čem sta oba državnikova govorila, ni znano. Pred tem pa je bil novi kancelar Schuschnigg obiskal predsednika madžarske vlade Gömbösa. V Avstriji seveda kljub zatrtemu uporu še ni miru. Smrtne obsodbe upornikov se še vrste in novi begunci še zmeraj prihajajo čez mejo.

V Nemčiji so

z velikimi svečanostmi pokopali umrlega predsednika Hindenburga,

ki so ga stotisoči spremili na poslednje prebivališče. Kakor smo že minili teden poročali, je zdaj vzel Hitler sam vso oblast v roke. Menda pa noče nositi vse odgovornosti v Nemčiji, pa je zato vsa gospodarska vprašanja prepustil dr. Schachtu kot gospodarskemu ministru. Postavil ga je prav za prav za gospodarskega diktatorja Nemčije.

V nedeljo bo

v Nemčiji glasovanje, ali narod odobrava, da je Hitler sam vzel državno predsedništvo v roke.

Vsi vodilni člani narodnega socializma vrše med narodom veliko agitacijo za Hitlerja. Tudi v Nemčiji ni vse mirno, kakor kaže vest, da so neznanici napravili atentat na Hitlerjevo desnico, pruskega ministrskega predsednika Göringa, ki pa je bil le malo ranjen. Novo imenovani nemški poslanik za Dunaj Papen je že prišel na svoje mesto in ves svet vneto pričakuje, kako bo uredil sporna vprašanja med Avstrijo in Nemčijo.

V Bolgariji se je začelo čiščenje

na vse strani. Nova vlada, ki je videti zelo trdna, zapira komuniste in makedonstvujušče. Zaplenila je vse premoženje makedonstvujuščih, o katerem je znano, da ga niso zbrali Bolgari, ampak da je prišlo iz neke druge države. Obenem pa izkuša vlada tudi omiljevati težaven gospodarski položaj, ki Bolgarijo kot kmetijsko državo še zlasti močno teži. Storila je zelo važen, čeprav nekoliko tvegan korak za izboljšanje s tem, da je najbolj prizadetim slojem zmanjšala dolgove za 20 do 40 odstotkov. Najsimpatičnejše pa spremljamo pri nas

težnje nove bolgarske vlade za zблиžanje z Jugoslavijo.

Prav te dni se je mudilo spet v Južni Srbiji veliko število članov Bolgarsko-jugoslovenske lige, ki so največji poborniki prijateljstva z nami. Povsod so drage goste bratski sprejeli.

Časopisi poročajo,

da se je Rusija prijavila za vstop v Društvo narodov.

Če je to resnično, pomeni znatno ojačenje vpliva slovenskih narodov v mednarodni politiki.

Tudi v Španiji ni vse tako, kakor bi moralo biti.

Baski, majhen narod, ob morju,

so se začeli upirati in govori se že, da bo vlada odredila mobilizacijo, da prepreči nemire.

V Italiji vlada nezadovoljnost tudi med pristaši fašizma.

Mussolinijev najožji sodelavec Arpinatti se je voditelju naravnost uprl, češ, da tira z brezglavo finančno politiko državo v propast, in Mussolini je njega in še precej njegovih pristašev poslal v konfinacijo. Govori se, da so hoteli uprizoriti ti nezadovoljneži podoben prevrat kakor pred dobrih mesecem Röhm in njegovi tovariši v Nem-

povzročila prehlad. Pravila mi je menda, da ne bi bil šel nikdar v šole, če ne bi bil obljubljen. Potlej je brez imena, prav lahko in z obzirnostjo omenila mojo ljubezen.

Tedaj ne vem, kako je prišlo. Hotel sem se oddolžiti materi za njeno gorje in ljubezen, ali pa sem morda samo slabič, ki ga omaje neurje: Elo sem zatajil.

Mati se je umirila in me prosila, naj ležem počivat, češ, da se bo zdaj in zdaj jelo daniti.

Tedaj sem začul petelinji klic. Podoba Petra izdajalca se je zarogala vame, da sem od sramu skrnil v dlani razgreti obraz.

Davi sem prišel domov kakor tat in razbojnik. Groza me je še vedno, ko pomislim, kaj se godi z menoj.

Po razgovoru z materjo sem se tisto jutro izgubil v brezzavestno otopelost, ki me je popustila šele pozno popoldne. Hotel sem prekiniti z Elo in se zakopati v kak samostan, kjer bi odtrgan od sveta čakal, kdaj me reši trpljenja smrt. Čutil sem se preslabega, da bi Eli povedal vse to. Skrit sem obličal v svoji čumnati; niti matere nisem maral videti. Kaj naj počne mrlič med živimi!

Četrty dan take samote je že mineval in stotero opravičil sem si bil izkrivenčil za takšno ravnanje, ko potrka pod večer na vrata in se zadje prijazno oglasi Škarinka. Hotel sem jo odgnati z molkom, ali ženska je pokazala bukovo trpežnost. Kakor gosjenica se je plazila po vratih

in javkala, dokler se nisem oglasil. Tedaj sem bil premagan: Prinesla mi je Elino pismo. S polzkimi besedami mi je starka slikala opoj mladosti in kakor strupena sluz se me je dotikala njena beseda:

«Viš, za slovo, Boštjan, ji le privoščiči, kar gre dekletom. Saj sem ti dejala, da se nič ne boj, ji že pomagam.»

Zasrbelo me je v dlaneh, da bi zamahnil in za vedno zaprl starki umazana usta, pa sem ji samo naročil:

«Povejte ji, teta, naj pride jutri kakor po navadi.»

V satanski blaženosti so se ji razlezla usta in ko dvoje nagnusnih črvov sem videl par njenih šiljastih, progasto razgnitih zob. Babura je šla, jaz pa sem poklical mater:

«Pil bi.»

Plaho me je pogledala in mi prinesla vina. Kakor brez uma sem vlival vase ognjeviti sok. Zdi se mi, da sem celo pel, preden me je popolnoma premagalo.

Včeraj popoldne sem odšel v Kotlje, kakor sem bil naročil Škarinki. Okrogla dolina je to. Navzven jo stražijo stare bukke in hrasti, v dolini sami pa v prijetnem somraku molče jelke in smreke. Po skalovju je pregnjena debela preproga mahu, po prisojaj pa se bohota vresje. Ta kotiček sva bila odkrila z Elo in je bil doslej dom najine kratke sreče... Ko sem prišel tja, mi je izza orjaške skale padla mladenka v objem. Prosila me je, naj ne bom hud, ker me je klicala.

čiji. Te notranje težave fašistov seveda ne motijo, da ne bi še nadalje preganjali naših ljudi. Prav te dni smo spet brali o novih aretacijah Slovencev na Primorskem.

Na Daljnem Vzhodu je

napetost med Rusijo in Japonsko zelo velika.

Japonci so tudi začeli na debelo naseljevati svoje ljudi v Mandžuriji in bo teh naseljencev kmalu en milijon. Do vojne med obema državama pa najbrž še ne bo tako kmalu prišlo, ker nista še dovolj pripravljena za spopad.

V Alžiru so se prejšnji teden

muslimani spopadli z židi

in jih okoli 100 pomorili, dosti pa ranili. Sebe, ko so oblastva proglasila preki sod, je nastal mir. Listnica uredništva.

GOSPODARSTVO

PRISILNO IZTREBLJANJE SAMORODNIC.

Banska uprava dravske banovine je izdala naslednji razglas: Finančni zakon za leto 1934./1935. določa, da morajo vinogradniki iztrebiti samorodnice do 1. marca 1935., sicer bodo storila to oblastva. Za svojo hišno uporabo sme kmetovalec začasno obdržati največ 500 trsov. S tem je samo dopolnjen še vedno veljavni zakon o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva, ki se glasi: Zaradi vzdrževanja naših vin na dostojni višini, ki je neizogibno potrebna, da se poveča izvoz vin, se prepoveduje tako po državnih in privatnih trsnicah kakor tudi po vinogradih razmnoževanje in sajenje onih trt, ki rode neposredno brez cepljenja. Izvzete so samo one samorodnice, za katere da dovoljenje ministrstvo za kmetijstvo.

Vsako novo sajenje šmarnice in izabele (samorodnice) je še vedno prepovedano in se bo po zakonu strogo kaznovalo, ker ni prinesel novi zakon v tem pogledu nobene izpremembe, pač pa strogo določbo, da ne sme za prihodnje leto noben vinogradnik obdržati od starih nasadov več kakor 500 trsov samorodnic za lastno hišno uporabo.

Kraljevska banska uprava bo v okviru proračunskih možnosti tudi letos podpirala zatiranje šmarnice na naslednje načine: 1.) Dovoljevala bo za vsaka dva letos izkrčena trsa samorodnic v izrazito vinorodnih legah po en cepljen trs ple-

Bilo ji je, da skopni v dvomih, pa ni mogla drugače. Kaj je zakrivila, da sem se tako nenadoma skrnil pred njo? Kakor ptičica je čevrljala, odgovarjala sproti sama sebi, se karala, hotela vedeti to in ono, pa je spet gostolela in žuborela kakor potoček, ko se pomladi iznebi ledu. Gibko telesce je podrhtevalo kraj mene in se naslanjalo in prižemalo k meni, da me je prevzemala živa toplina. S poljubi sem ji odgovarjal, s smehom preganjal vsak dihljaj bojzani in začel govoriti še sam. Plah in zbeگان sem bil prišel, beseda pa me je upijajnila. Vse mi je plesalo pred očmi, a včasih je kanila vame misel o materini bolečini kakor led na žerjavico, jaz pa sem jo zadušil z Elinimi poljubi.

Skozi temno zelenje je že silila mesečina, ko sva še vedno tičala v Kotljah. Neštetokrat sva krenila proti vasi in sva se vselej spet vrnila. Ko se je Eli slednjič spotaknilo ob krivenčasti korenini, je z blaznim žarom zagorelo v meni. Ne nase ne na mater nisem mislil in ves svet je vtonil zame v brezimno slast.

Njen jok me je iztreznil. Po prsih in rokah so me žgale njene solze, prav pred oči pa se mi je zlobobno spačil Škarinkin odurni obraz. Sklepetal sem z zobmi, tako me je nenadoma stresel mraz. Hotel sem reči ljubljenemu bitju kaj toplega, pa je bilo samo pusto pogorišče v meni. V nenadnem strahu sem jo stisnil k sebi, a ona se je vzdramila:

«Pojdiva!»

(Dalje prihodnjič.)

menitih sort iz banovinskih trsnic v Pekrah (p. Limbuš), v Kapeli (p. Slatina Radenci), v Dramljah, v Leskovcu (p. Krško), v Kostanjevici, v Drašičih (p. Metlika), na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru ter na kmetijski šoli na Grmu (p. Novo mesto). V primeru, da bi zaloge trsja v navedenih trsnicah ne zadostovale in če bodo še na razpolago denarna sredstva, se bo dajal denarni prispevek za nabavo trsja od zasebnih trsničarjev, ki imajo dovoljenje za trsničarstvo od ministrstva za kmetijstvo. Najvišji prispevek bo znašal 1 dinar za vsak kos. Zaradi omejenih sredstev se bodo upoštevali le manjši vinogradniki v slabih gmotnih razmerah. Prošnjo je treba kolkovati s 5 dinarji in jo predložiti občinski upravi skupno s potrdilom ene navedenih banovinskih trsnic, da je prosilec trsje pri njej naročil. Občinska uprava poda na prošnji izjavo o gmotnem stanju prosilca in o vinorodnosti kraja ter navede število trsov šmarnice, odnosno ostalih samorodnic, ki jih namerava vinogradnik zamenjati s plemenito trto. Tako opremljeno prošnjo pošlje občina na pristojno sresko načelstvo, ki bo po svojih kmetijskih referentih kontroliralo v prošnjah navedene podatke in prošnje odposlalo na kraljevsko bansko upravo v Ljubljani.

2.) V izjemnih primerih se bodo lahko upoštevale tudi prošnje iz nevinorodnih krajev, kjer se bo dovoljevalo samo za letos izkrčeno šmarnico ustrezajoče število sadnih drevesc, in sicer največ eno drevesce za 50 izkrčenih trsov šmarnice. Po 15. februarju 1935. dospete prošnje se ne bodo upoštevale. Za vsak uspešno precepljen trs šmarnice v izrazito vinorodnih legah se bo dovoljevalo po 20 par nagrade manjšim vinogradnikom, ki so v slabih gmotnih razmerah. Prošnje je treba kolkovati s 5 dinarji ter jih vložiti do 20. septembra t. l. po občinski upravi in sreskem načelstvu. Občina poda slično izjavo kakor v prejšnjem primeru s to razliko, da navede število letos uspešno precepljenih trsov namestu števila trsov, ki jih je treba zamenjati s plemenito trto. Nadzorstvo izvede sresko načelstvo po svojih kmetijskih referentih.

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Na živinskem sejmu v Ptujju so bile za kilogram žive teže nastopne cene: volom po 3 do 4, bikom po 2.50 do 3.50, kravam po 1.75 do 3, telicam po 3 do 4 Din. Konji so se prodajali za klatjo po 300 do 1000 Din, ostali pa po 1000 do 3000 Din za glavo.

Milka Adamičeva:

POLKOVNIKOV GROB

«Spet si bila pridna, Sabina», jo je pohvalila mati. «Kar ne morem si misliti, da te bom kmalu izgubila.» Sabina ni odvrnila ničesar in mati je čutila, da ni prav, če nadaljuje tak razgovor.

«Ločitev bo huda», je pomislila, a vendar je bila nepopisno zadovoljna z večerajšnjim dogodkom.

Po zajtrku se je odpravil oče v cerkev, Sabina pa je odprla trgovino. Starejša ženica je pritekla po kvas, za njo pa so kmalu prišli še drugi. Vsak s kako majhno potrebo. Naenkrat je imela polne roke dela. Stregla je in tekala od predalčka do predalčka, pa spet merila, stresala in štela. Bila je kaj urna pri tem delu in obenem bistra računarka. Ljudje so se navadno zanašali le na njo in niso sami računali. Danes pa se je Sabina kljub vsemu nekajkrat vštela. Zardevaje popravljala svojo zмотo. Ves čas so se ji misli kradle k Andreju. Pričakovala ga je in se na tihem čudila, da ga tako dolgo ni.

Po kosilu jo je nadomestil oče. Ljubeznivo jo je potegnil za roko in dodal: «Navihanka!»

Sabina pa je vedela, da je oče zadovoljen s to navihanko. Vzela je šivanje in se odpravila na vrt pod španski bezeg. Kmalu se ji je pridružila učiteljica Danica, ki je prinesla s seboj že skoraj dovršeno vezenje krasnega prtička.

Sabina je pohvalila njeno delo in obenem obžalovala, da ona ni tako spretna.

«Sicer pa pojdem jesni v gospodinjsko šolo in upam, da odtam ne pridem kar tako nazaj.»

Šaljivo, a obenem s ponosom je bila Sabina to povedala ter naposled razodela učiteljici še ono o svoji zaroki z Andrejem.

Danica se je čudila: «Glej jo, glej! In tako tiha si bila, da mi nisi nikoli ničesar omenila o njem.»

Sabina se je nasmehnila.

«No, nemara si se res rodila pod srečno zvezdo», je nadaljevala Danica. «Tvojega Andreja sicer ne poznam prav, vendar ti iz vsega srca čestitam ter želim, da ti pojde vse po sreči. Žal mi je samo, da odideš v mesto za vse leto in da bom tako še bolj samevala v Suhem polju. Tako lepo sem se bila navadila nate.»

«Da, ali stari Gablovec pač želi to. Tudi on je Andreja šolal na gospodarski šoli.»

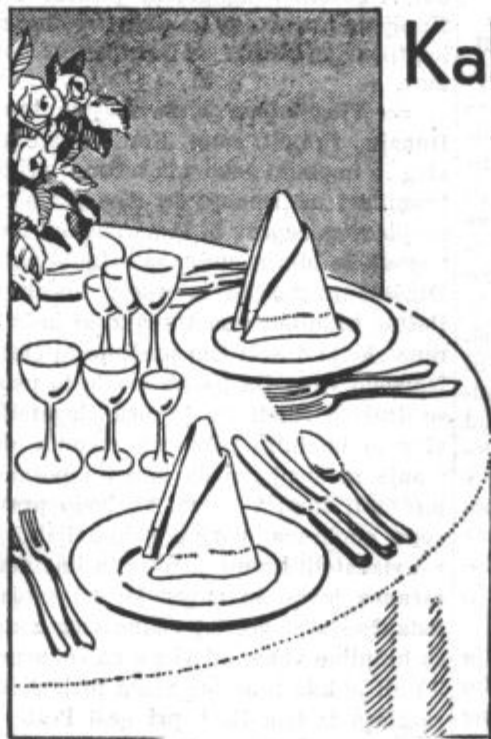
«No, pa vendar pri Gablovčevih ni tako imenitno, da bi ti s tvojim znanjem in pridnostjo ne spadala pred njih ognjišče.»

Za njunima hrbtoma so zašumele stopinje, Danica se je okrenila in uzrla Andreja, ki se je bil naglo približal in pozdravil.

Bil je v kmečki boljši obleki, lase pa je nosil počesane nazaj, kar je dajalo njegovim lepim rjavim očem skoro duhovit izraz.

Danica se je zavzela. Že po očeh bi ga bila lahko ločila od drugih kmečkih fantov. Ko je izpregovoril, ni opazila pri njem onega običajnega

Kako prijazno je miza pogrnjena!

V. J. 4. - 34

Vse se sveti: noži, vilice, žlice, leske — čejo se krožniki, podstavki, skledice. Ampak potem tisto pomivanje!

KAJ STORITI!

Malo Vima na vlažno krpo, pa malo podrgniti: in vse se zopet svetil!

VIM

ZA ČIŠČENJE BOLJŠIH IN NAVADNIH PREDMETOV

HMELJ. Hmeljarsko društvo v Žalcu poroča o stanju hmeljskih nasadov z dne 10. t. m.: Zaradi ugodnih vremenskih razmer se je splošno izboljšalo stanje hmeljskih nasadov. Ker tudi od toče poškodovani hmeljniki ne bo lo brez pridelka, se letošnja letina lahko ceni na približno 12.000 starih stotov po 50 kilogramov. Pri podbiranju pridobljeno blago ni glede oblike in barve brez napak, vendar je gotovo, da bo blago občega obiranja, ki se najbrž prične po 19. avgustu, prvo-

vrstne kakovosti. — Iz Savinjske doline pišejo, da izkušajo nekateri prekupčevalci pritiskati na cene in ponujajo za podbrano blago le po 40 do 50 Din. Sicer se pa prava kupčija še ni razvila. Letošnji svetovni pridelok hmelja bo znatno manjši, kakor je bil lani; a tudi lani pridelok ni v polni meri kril pivovarniških potreb. Pičel pridelok nam vsekakor daje upanje na prilično dobre cene.

spakovanja, da bi bil videti čimbolj olikan. Bil je popolnoma naraven in kar je govoril, ni bilo neumno. Njegova naravnost je značila posebno vrste srčno omiko, ki je Danico presenečala. Kmalu so bili v najživahnejšem razgovoru. Danica se je počutila dobro kakor že dolgo ne. Vendar se je kljub temu kmalu poslovila. Vedela je, da si imata zaročenca marsikaj povedati, zato se je izgovorila z nekim opravkom v župnišču in odšla.

Ni pa se napolnila v župnišče, temveč je za župnikovim vrtom zavila navkreber mimo vinogradov in prispela preko grička po drugi poti spet v dolino. Veselila se je svojega sprehoda in med potjo nabirala poljske cvetice. Z velikanjskim šopom v naročju se je vračala že v mraku mimo Šmonovega mlina.

Tako skrivnostno je bilo tu pri Šmonovem mlinu. Danica je le redkokdaj zašla semkaj. Vselej jo je navdajal neki tesnoben občutek, kadar je korakala tod mimo. Romantičnost kraja je imela v mraku nekaj pošastnega na sebi. Ogrorne skale nad mlinom so se kakor skrivnostni duhovi belile med temnimi debli raznega neenakomernega drevja. Na drugi strani pa se je šumno precejala zelenkasta voda v veliki mlinov jez. Vitke jelše, ki so segale s svojimi nizkimi vejami med blatno zeleno peno stoječe vode, so zdaj pa zdaj završale, da se je slišalo škripanje vej kakor rahel stok v nočnem vetru.

Danica se je zagledala v strugo. Veliko mlinsko kolo je stalo. Mlin je bil zapuščen že bog ve

Kratke vesti

— Prva razstava Zveze jugoslovenskih hranilnic na jesenskem velesejmu. Živimo v času, ki je prinesel mnogo izprememb v gospodarskem življenju in s tem tudi v življenju ne le posameznikov, temveč tudi državnih in samoupravnih edinic. Zanimanje za gospodarska vprašanja se je razširilo iz ozke vrste strokovnjakov med ves narod, ki je zdaj opazil, kako tesno je vse zvezano med seboj v gospodarstvu, kako smo vedno bolj odvisni drug od drugega. Morda je res, da je tudi prej obstajala ta medsebojna povezanost, vendar se ljudje niso tako zanimali, dokler ni bilo večjih izprememb. Pokazalo pa se je v zadnjem času tudi, kako malo je poučen naš narod o gospodarskih vprašanjih. Zato se je Zveza jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani odločila, da s svojo razstavo pokaže zlasti ozko povezanost posojilništva in ostalih panog gospodarstva. Upamo torej, da bo tudi ta razstava dvignila ugled velesejma, ki redno prireja razne splošno važne in zanimive razstave.

— Banovinska kmetijska šola pri Sv. Juriju pri Celju sporoča, da se zaključi letošnje šolsko leto 12. septembra, novo šolsko leto se pa začne 24. septembra. Da bo mogoče prošnje predložiti pravočasno banski upravi v pregled in odobritev in da bodo mogli tudi sreski kmetijski odbori pravočasno sklepati glede podpor za prosilce svojega sreza, poziva uprava ponovno starše in prosilce, naj čimprej vložijo prošnje za sprejem v celoletno kmetijsko šolo na zavodu. Obenem naproša uprava tudi podeželsko duhovščino, učiteljstvo, občine, sreske kmetijske referente in druge činitelje po deželi, da opozore primerne kmečke fantje na vstop v kmetijsko šolo. Prošnje, kolikove s 5 Din, je treba vložiti na upravo šole najpozneje do 20. t. m. in priložiti krstne liste, domovnice, zadnja šolska izpričevala, npravstvena izpričevala in uverenja, odnosno potrdila o premoženjskem stanju staršev prosilca.

— Zadrugi kongres v Beogradu. Zemaljski savez zadruga za poljoprivredni kredit v Beogradu priredi v nedeljo 19. t. m. ob pol 10. dopoldne zadrugi kongres v Beogradu, na katerem vabi tudi slovenske zadrugarje. Ob tej priliki bo spreved in prireditelj žele, da bi bilo čim več udeležencev v narodnih nošah. Dovoljena je polovična vozna cena. Vsak udeleženec naj si kupi na odhodni postaji celo karto, obenem pa tudi rumeno legitimacijo za pet dni, katero mora

dati žigosati v kongresni pisarni v Beogradu. Kupljena vozovnica in od prirediteljev žigosana legitimacija služita za brezplačen povratek domov.

— Vlagatelj bivše Poštne hranilnice na Dunaju. Prejeli smo: Ker vlagatelji hranilnih vlog in imetniki čekovnih računov pri bivši Poštni hranilnici na Dunaju še niso prejeli izplačanih svojih vlog, čeprav bi to na podlagi mednarodnih pogodb že bilo mogoče, se v Ljubljani ustanavlja Društvo za zaščito interesov bivših vlagatelj Poštne hranilnice na Dunaju, ki hoče z organizirano akcijo doseči čim prejšnje in čim ugodnejše izplačilo vlog. Da pa bo moglo to ustanovljajoče se društvo videti, ali je med vlagatelji hranilnih vlog in imetniki čekovnih računov dovolj zanimanja za akcijo in da lahko s posameznimi interesei stopi v zvezo, ko bodo pravila oblastveno odobrena, poziva pripravljalni odbor, naj vsi vlagatelji hranilnih vlog in imetniki čekovnih računov javijo in navedejo: 1.) svoja imena in natančne naslove; 2.) višino vlog z navedbo, ali so hranilne vloge ali vloge na čekovnem računu; 3.) ali je bila hranilna vloga prijavljena v smislu razgasa iz leta 1929. pri naši Poštni hranilnici. Za stroške korespondence in druge stroške naj vsak priloži svoji prijavi toliko vrednost v znakah, da odpade na vsakih 100 kron vloge 1 Din v znakah, sicer njegove prijave pripravljalni odbor ne bo mogel upoštevati. Za pripravljalni odbor sprejema prijave Društvo orožniških upokojencev za Jugoslavijo v Ljubljani.

— Dviganje žitnih cen v Ameriki je že nekaj časa občutno. Vzrok je temu izredno majhen pridelek. Škoda, ki jo je povzročila suša ameriškemu žitu, cenijo na eno milijardo funtov šterlingov (okrog 230 milijard dinarjev).

— Sedmi mednarodni cestni kongres, združen s cestnogradbeno razstavo, bo v času od 3. do 19. septembra v Münchnu. Obravnaval bo vprašanja gradbe in vzdrževanja cest, cestnega prometa in uprave cest. Prejšnji kongres je bil v Washingtonu. Dosedanji cestni kongresi so bili prav plodni za cestarstvo vsega sveta, saj se izmenjavajo na njih tehniške izkušnje med strokovnjaki vseh dežel. Prvi tovrstni kongres je bil leta 1908. v Parizu in se je ustanovila Mednarodna stalna zveza cestnih kongresov s sedežem v Parizu, ki ji je bila naložena naloga organiziranja nadaljnjih kongresov.

kako dolgo in je razpadal. Kakor potuhnjena črna mačka je čepel v vnožju hriba in se z zadnjo stranjo skoro naslanjal nanj.

Nekaj je zašumelo onstran vode. Danica se je zdrznila in pospešila korake. Na razpotju je zagledala prihajati Andreja, ki se je očitno šele zdaj vračal od Pernekovih. Tudi on jo je spoznal in pozdravil:

«Dober večer, gospodična! Ali se ne bojite tem okoli mlina?»

«Koga bi se neki bala tu v Suhem polju! Saj ste vendar sami dobri ljudje. In duhov ni!» se je potajila Danica, a bilo ji je ljubo, da jo je srečal Andrej.

«Nekaj nas je gotovo dobrih, a tudi v Suhem polju niso dobri vsi. In če bi bil jaz tako drobna deklica, kakor ste na primer vi, gospica, bi se bal hoditi v tem času po takihle samotnih poteh okolu mlina.»

«Drobna deklica! Tako omalovažujoče zveni ta vaša 'drobna deklica'. Kakor da bi morale biti na deželi vse nekake Amaconke! Sicer pa, če so dim po vašem okusu, ne morem trditi, da bi vam bile drobne deklice tako zelo neprijetne.»

Andrej se je zasmejal in ni odgovoril ničesar. Čutil je, da je dekle razpoloženo in da bi mu rado nekoliko ponagajalo. Od strani je pogledal Danico, ki se je smehljala. Njena skuštrana črna glavica jo je delala podobno majhnemu škratu. V rokah je nosila velikanski sveženj že malo ovelih poljskih cvetic.

«Za kaj vam bo pa tole?» jo je vprašal Andrej in kozal na cvetice.

«Za oko in za srce!» se je zresnila Danica. «Rože imam silno rada. Razpostavim jih po sobi v različnih lončkih in takrat se mi zazdi, da nisem tako strašno sama tu v Suhem polju...»

«Sami ste?»

«Da, zelo sama. V začetku sem mnogokrat jokala, a odkar poznam Sabino, pohitim večkrat k njej in tako mine popoldne... Toda doma sva. Na svidenje jutri, gospod Andrej!»

Daničino slovo je bilo z njeno zgovornostjo dokaj kratko. Komaj ji je utegnil Andrej stisniti roko, pa je že izginila v veliki šolski veži.

«Poosebljena nestalnost!» se je domislil Andrej in korakal naprej. «Kako je Sabina čisto nekaj drugega.»

* * *

Danica je prispela v svojo sobo, ki jo je v medlih obrisih razsvetljeval mesec. Dotipala se je do svetilke, a si je premislila in je ni prižgala. Lepše je tako v poltemi, misli te topleje objamejo. Svetloba bi jih le plašila. Cvetice je postavila v širok umivalnik in nalila nanje vode. Tudi k večerji se ji ni ljubilo. Izpila je kozarec limonade in se zleknila na posteljo. Drobna bolečina se je zganila v srcu, dasi nje izvora ni poznala. Tako jo je obšlo, da bi zajokala. Zaprla je oči in se razmislila...

V mestu ji je živela stara mati, ki jo je bila dala odgojiti. Razen nje in neke tete, ki pa jo je Danica komaj poznala, ni imela nikogar na svetu.

DOPISI

METLIKA. Na zadnji seji metliškega občinskega odbora je bilo sklenjeno zgraditi vodovod, ki bo prinesel mestecu najlepše možnosti napredka in razvoja. Ob otvoritvi se je predsednik metliške mestne občine g. Ivan Malešič govoril o tekočih zadevah, nato pa o najvažnejši točki dnevnega reda: o vprašanju vodovoda. Z lepimi besedami je župan orisal stanje tega prizadevanja, ki se po dolgih letih vendar bliža uresnitvi. Pohvalno je predvsem omenil delo našega najuglednejšega rojaka g. Engelberta Gangla, ki je z vsemi silami poleg še nekaterih drugih naših rojakov v Ljubljani pomagal, da ni reč ponovno zaspala tako, kakor je spala že mnogo desetletij. Da bi se delo moglo premakniti z mrtve točke, je g. Malešič predložil občinskim odbornikom, naj izglasujejo najetje posojila v znesku 150.000 Din. Občinski odbor je umestni predlog soglasno sprejel. Sklepanje zaradi odškodnine mlinarjem ob Obrhu je bilo začasno odloženo, ker občina še nima zadevnih potrebnih podatkov.

MOJSTRANA. Preteklo nedeljo je na naš sokolski praznik prihitelo v Mojstrano polno gostov. Žal, se je svečano razvitje sokolskega prapora moralo vršiti v sokolski dvorani, a proslava dvajsetletnice in okrožni sokolski nastop sta se preložila na prihodnjo nedeljo. Praporu sta kumovala Nj. Vis. kraljevič Andrej po svojem zastopniku podpolkovniku g. Bakiću in sestra Gizele Darničeva. Proslava dvajsetletnice društva in okrožni sokolski nastop se bosta vršila ob vsakem vremenu. Zato 19. t. m. vsi k nam!

ORMOŽ. V nedeljo 19. t. m. popoldne prirede društva kmečkih fantov in deklet iz ptujskega sreza, združena v pododboru zveze, prvi kmečki praznik pod pokroviteljstvom bana g. dr. Marušiča. Vršili se bodo tudi tekma koscev, kolesarska dirka in mladinsko zborovanje na travniku g. Ivana Kralja v Pavlovcih pri Ormožu. Kolesarska dirka bo na progi Pavlovci—Sv. Miklavž—Vuzmetinci—Središče—Pavlovci (30 km). Tekma koscev se bo vršila za naslov prvaka za ptujsko okrožje v letu 1934. Udeležite se prireditve v polnem številu!

PODZEMELJ. Tri leta je poteklo, odkar smo osnovali v Podzemlju kmečko sokolsko četo. Takrat je četa štela okrog 45 članov in 4 članice. Po tri leta trajajočem neumornem delu lahko četa

Teta je bila premožna, a skopa. Z mlajšo sestro, Daničino materjo, se nekaj nista dobro razumeli, zato je odšla starejša po svetu in našla v nekem obmorskem mestu srečo. Poročila se je s starejšim, a bogatim tvorničarjem, ki ji je nudil lepo, ugodno življenje. Otrok nista imela. Po njegovi smrti je teta prodala tvornico in se naselila čisto sama v neki vili ob morju. Ko je bila začela Daničina mati bolehati na pljučih, ji je zdravnik svetoval izpremembo zraka. Daničina mati se je zatekla k sestri, in ta ji je celo obljubila, da v oporoki ne bo pozabila njene hčerke. Vendar je kazalo, da je teta svojo obljubo pozabila, ko je sestra odpotovala. Ni pisala, niti ni prihajala na obisk, še manj poslala kako podporo. Daničina mati je hirala. Kruh si je služila s šivanjem v neki modni trgovini. Zadnji čas je morala odnehati, ker jo je v prsih vedno huje zbadalo in žgalo. Stara mati je preživljala vse tri s svojo skromno pokojnino po umrlem možu, železniškem uradniku. A tudi tega je bilo konec in Danica je morala večkrat občutiti mrzlo roko moreče uboščine. Ko je bila v drugem letniku, ji je umrla mati. Danica se je ni mogla nagledati na mrtvaškem odru. Mlada je še bila, a v smrti je bila skoro lepša kakor v življenju. Trpeče gube njene obraza so se nategnile in izgledile. Blagodejen pokoj ji je klopil oči.

K pogrebu je prišla tudi teta in poravnala stroške za pogreb. Danica je celo opazila solzo v njenih očeh. Trda je bila ta teta, a vendar dobra.

s ponosom gleda na veliki porast članstva, saj šteje zdaj že 96 odraslih in 80 otrok, tako da nas je zdaj že cela armada. Vidi se, da je sokolstvo v naši občini kljub mnogim nasprotnikom dobilo trdna tla. Naša četa ima tudi lepo in solnčno letno telovadišče, katerega so si člani telovadci sami uredili. Dne 15. t. m. je imela naša četa svoj lepo uspeli veliki praznik. Razvila je tudi svoj prapor, katerega je četi podaril br. Mirko Mahovič, bivši starosta karlovske župe.

POLŠNIK. V nedeljo 19. t. m. bo praznoval Polšnik svoj veliki dan, blagoslovitev novega Gasilskega doma in 30letnico nove farne cerkve na Polšniku. Ob tej priliki bo tudi odkritje spominske plošče velezaslužnemu možu, rajnkemu župniku Ivanu Globelniku. Spominska plošča bo vzidana v tukajšnji cerkvi. Spored svečanosti: ob 10. sv. maša s pozdravnim nagovorom; takoj po maši slovesno odkritje spominske plošče; pri odkritju spominske plošče bo pel domači moški pevski zbor; po tej svečanosti bo spreved h Gasilskemu domu k blagoslovitvi; po blagoslovitvi doma bo vrtna veselica na Boriškovem vrtu na Polšniku z raznimi prireditvami. Ves čas bo igrala zagorska rudniška godba. Vljudno vabimo prijatelje planin, da posetite našo lepo polšniško pokrajino in se udeležite slavnosti. Vabimo tudi sosedna gasilna društva. Zagotavljamo vsem obiskovalcem, da jih bomo prav gostoljubno sprejeli in se bodo med nami prav dobro počutili. Obenem bodo imeli tudi priliko spoznati naše lepe planinske kraje. Na veselo svidenje!

SV. KRIŽ OB KRKI. Kakor smo že čitali v «Domovini», pripravila tukajšnji Sokol veliko slovesnost. Proslavil bo 25letnico in razvil prapor, ki so ga izdelale domače in spretno roke. Načrt je poklonil domačin akađemski slikar profesor g. Didek Zoran. Vsa proslava bo na občinskem vrtu, ki se že preureja v ta namen. Postavljajo se tribune in paviljoni ter se krasi prostor. Kurnoval bo praporu ban g. dr. Marušič. Pozivamo sokolska društva in prijatelje sokolstva, da se našega praznika udeležijo polnoštevilno.

SV. MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU. Naš kraj bo imel 19. t. m. blagoslovitev in otvoritev narodne šole po naslednjem sporedu: ob pol 9. odhod kolesarjev in konjenikov naproti knezoškofovemu namestniku; ob pol 10. slovesen sprejem predstavnikov oblastev; ob tretji četrti na 10. spreved k službi božji; ob 10. sveta maša; pozdravni govori; blagoslovitev. Popoldne bo veliko narodno slavlje. Pri dopoldanskem kakor

tudi popoldanskem sporedu bo sodelovalo pevsko društvo «Jadran» iz Maribora.

VELIKA PIREŠICA. Tukajšnja gasilska četa je pričela pred nekaj tedni graditi prepotrebni gasilski dom, ki se zelo hitro dviga od tal. Naši požrtvovalni gasilci so se prav pridno poprijeli dela, ki ga izvršujejo brezplačno. Kakor pri vsakem društvu, je tudi pri nas premalo požrtvovalnih ljudi, kar je obsodbe vredno. Vsa čast gospodarjem v naši okolici, ki nam radi pomagajo, ker se zavedajo, kako potrebno je pri nas gasilstvo in z njim tudi Gasilski dom, ki bo služil za shrambo gasilnega orodja in obenem tudi za prosvetno udejstvovanje. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1930. in si je s pomočjo dobrih občanov že nabavilo novo motorno brizgalno, voz za prevažanje moštva in dosti potrebnega orodja. Tovariši, le tako naprej!

DOMAČE NOVOSTI

* Današnja številka «Domovine» je izšla zaradi praznika en dan pozneje.

* Kraljeva zahvala Sokolom. Starešina sokolske župe v Zagrebu dr. Oton Gavrančič je prejel iz Niške banje naslednjo brzojavko: «Vam in Sokolom zagrebške župe se zahvaljujem za izraze zvestobe ob priliki veličastnega slavlja z najlepšimi željami za nadaljnji napredek in razvoj našega Sokolstva in s pozdravom vsem Sokolom. Zdravo! Aleksander.»

* Prihodnji sokolski pokrajinski zlet bo v Nišu. Dne 6. t. m. so starešino zagrebške sokolske župe dr. Otona Gavrančiča obiskali na njegovem domu v Jurišičevi ulici zastopniki Slovanske sokolske zveze, našega, češkoslovaškega, poljskega, bolgarskega in ruskega Sokolstva. Prišel je tudi starosta niške župe. Razvil se je prisrčen razgovor in so vsi zagotovili, da se bodo prihodnje leto spet sestali na velikem sokolskem zletu v Nišu.

* Bolgarski Junaki pri naši kraljici. Po sokolskem zletu v Zagrebu je skupina bolgarskih Junakov pod vodstvom dr. Lazova odpotovala na Bled, kjer se je vpisala tudi v dvorno knjigo. Junaki so bili sprejeti v avdijenci pri Nj. Vel. kraljici in pri starešini SKJ, prestolonasledniku Petru. Kraljica je s prestolonaslednikom, ki je bil v sokolskem kroju, sprejela bolgarske Junake v Suvoboru in se z njimi dalje časa razgovarjala.

* Velik zbor JNS v Brežicah je bil preteklo nedeljo. Zbralo se je nad 4000 ljudi iz bližnje in daljne okolice. Prišlo jih je tako ogromno število kljub temu, da so bojovníki na vseh straneh agitirali proti shodu. Mnoge občinske organizacije so prispele na zbor skoro polnoštevilno. Ta velika udeležba je dokaz, da bojovníškemu početju zahaja solnce. Shod je vodil predsednik sreske organizacije. Govorili so gg.: ministra dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj in poslanci Milorad Marković, Branko Avramović, Milivoj Isaković, Lovro Petovar in Ivan Urek. Navzočni so bili dalje gg.: senator dr. Rajer in poslanca Alojzij Drmelj in Rasto Pustoslemšek. Izvajanjem vseh govornikov so poslušalci burno pritrjevali.

* Bivši minister Anton Sušnik je umrl. Dne 10. t. m. proti večeru je v ljubljanski bolnišnici umrl bivši minister in narodni poslanec g. Anton Sušnik. Bolehal je že dlje časa na želodcu. Njegova bolezen se je v letošnjem poletju tako poslabšala, da je moral oditi v bolnišnico in da se je pred dnevi odločil za operacijo. Operacijo sam je srečno prestal, toda njegovo telo je bilo že tako oslabiljeno, da si ni mogel opomoči in je umrl. Pokojni politik je spadal do razpusta političnih strank med najvplivnejše voditelje takratne SLS, ki jo je dolga leta zastopal v narodni skupščini in nekaj mesecev tudi v vladi. Bil je tudi predsednik kmečke stanovske organizacije v okviru SLS, nekdanje Kmečke zveze in odličen funkcionar v mnogih drugih organizacijah in institucijah, ki so stale blizu SLS. Odlikovali sta ga zlasti poštenost in neumorna delavnost, ki sta mu tudi v vrstah političnih nasprotnikov zagotovili priznanje in spoštovanje, v vrstah somišljenikov pa ga postavljali na odlična in vodilna mesta. Rodil se je g. Sušnik l. 1880. v Mekinjah pri Kamniku. Postal je srednješolski profesor. V vladi Ljube Davidovića je bil l. 1924. od julija do novembra prometni minister. Pokojni minister zapušča soprogo in štiri hčerke. Bodi mu blag spomin!

* Elektrifikacija Jugoslavije v 15 letih. Pri ministrstvu za gradnje je bil svoječasn sestavljen poseben odbor, ki je dobil nalogo, da izdela načrt zakona o elektrifikaciji kraljevine Jugoslavije. V odboru so naši najboljši strokovnjaki. Te dni je odbor končal svoje delo. Načrt določa elektrifikacijo vse države v 15 letih. Delo bi se izvršilo postopno po točno določenem načrtu. V prvem petletju naj bi se elektrificirala vsa večja mesta in kraji, kjer so večja industrijska podjetja. Za drugo petletje je določena elektrifikacija osta-

Ko je odšla in sta ostali z babico spet sami, je leglo Danici nekaj morečega na dušo. Povsod je videla svojo pokojno mamico. Morala je neprestano misliti na njo. Materina slika je visela na steni in Danica je stala ure pred njo ter jo gledala. Kakor da je šele zdaj opazila čudovito lepe materine oči. Njen obraz je bil ves mil, le okoli ust se je razlivalo nekaj trpkoga.

«Mnogo je morala trpeti», je ugibala Danica. Nekega dne je vprašala babico:

«Ali je bila moja mamica srečna?»

«Kako prideš na te misli, otrok? Videla si jo sama, koliko je trpela zaradi svoje boleznii.»

Danica je slutila, da se babica izogiba odgovoru.

«Menim, ali jo je zelo ljubil moj oče?»

«On? O da, ljubil jo je, ali...», stara mati je pomišljala, nazadnje pa neodločno odgovorila: «Saj ne bo napačno, če izveš vso žalostno zgodbo, preden odideš v svet. Moji dekleti sta bili lepi, živi deklici. Nisem vedela, kateri naj dam prednost. Obe sta bili enako pridni, enako ljubki in udi enako dobri. Dve leti sta bili vsaksebi in obe sta hodili v isti modni salon učiti se šivanja. Nesreča je hotela, da sta se tam zagledali v mladega, lepega prikrojevalca. Bil je šibke rasti in nekoliko sanjavega obraza. Obe... Starejša je bila strastne krvi in je dala takoj opaziti, da se z njo nekaj godi, a mlajša, tvoja mati, je dolgo prikrivala svojo tiho ljubezen. Zato pa je v njej tlelo tem globlje. Prikrojevalec pa je bil mehke, neodločne narave. Ugajalista mu prav za prav obe.

Ana, starejša, ga je opajala s svojo živahnostjo, a tvoja mati je medlela v prikrivani boli. Ana in prikrojevalec sta imela skupno delo, tvoja mati pa je šivala. Ni trajalo dolgo, ko je tvoja mati opazila, da sta si Ana in prikrojevalec glede čuvstev na jasnem. A ona, ubožica, se je še vedno zatajevala in trpela...

Nekega dne se je potožila — meni. To je nekaj posebno lepega, če najde deklet v takih primerih pot do materinega srca. Moja mlajša, tvoja mati, je bila taka.

Izkušala sem jo odvrniti od teh sanj, a čutila sem, da ji zaprem srce, če govorim v tem smislu z njo. Zatorej sem jo pričela tolažiti, češ, da je to le trenutno čuvstvo, ki bo počasi prešlo.

Ana je bila vsak dan bolj živahna in nekega dne sem opazila, da se tudi mlajši užiga rdečica v obrazu. Dekleti sta bili nekaj časa spet sijajno razpoloženi in mislila sem, da se je vsa reč porazgubila in da sta se izpametovali. Mlajša ni več tožila, nisem je hotela vpraševati, da je vnovič ne spomnim čuvstev, ki sem menila o njih, da leže že pokopana.

Bilo je neke nedelje, ko sem prišla od maše. Prestrašena obstanem pri vratih. Dekleti sta se ruvali, topli in se obdelovali s priimki, kakršnih nisem nikdar čula pri njiju... Izpovedali sta se bili druga drugi...

Popoldne je odšla Ana stanovat k svoji prijateljici. Mlajša pa je zbolela od prestanega razburjenja. Dolgo si ni mogla opomoči. Morala sem se nazadnje zateči k zdravniku. Pregledal jo je

in se mi nasmehnil. Še danes mi je pred očmi oni nasmeh, katerega ost mi je šla takrat skozi mozeg. Tvoja mati pa je zajokala in vpila: «Zdaj je vse končano!» S tem pa se nisem strinjala jaz. Obiskala sem Ano in ji vse povedala: «Dana je v drugem stanu, prikrojevalec se mora z njo poročiti!»

Silno hitro je Ana razumela položaj in se tudi strinjala s predlogom. Res sta se kmalu potem tvoj oče in tvoja mati poročila.

Nič dobrega ni bilo v tem zakonu. Živela sta v tvorniškem stanovanju in tvoj oče je bil posebno vesel tvojega rojstva. Na Ano je še vedno mislil. Lepega dne je izvedela tvoja mati, da se shaja z njo zunaj mesta. Tvoja mati je uprizorila škandal in Ana se je naposled odločila da odpotuje. Tvoj oče je pričel kmalu nato piti in je dve leti za tem umrl za jetiko. Okužil je tudi tvojo mater, ki je bila poprej vedno zdrava. Po njegovi smrti ji je žalost hitro pripomogla razširiti kali v pljučih. Ljubila je svojega moža in žalostno za njim, četudi ni uživala z njim sreče.

Ali jo je ljubil tudi on?...

Najbrže je prepozno spoznal, da je tvoja mati vrednejša ljubezni kakor Ana. A takrat že ni imel več moči nad samim seboj, podlegel je Ani nemu vplivu in hrepenel samo po njej.

Ana je sicer doživela pozneje v tujini svojo srečo, ali tega ni mogla nikoli pozabiti.

Koliko sem prejela zaradi svojih deklet.

(Dalje prihodnjic)

lih krajev, ki žele, da pridejo v ta načrt in ki izpolnijo določene pogoje.

* **Sin španskega kralje se je ubil v Krivi vrbi na Koroškem.** Četrti sin bivšega španskega kralja Alfonza XIII. Gonzalo je 12. t. m. umrl za ranami, ki jih je dobil ob priliki avtomobilske nesreče v Krivi vrbi na Koroškem. Njegov avto je zadel ob obcestni zid, ko se je hotel izogniti kolejarju. Peljal se je iz Celovca na izlet v Poreče s svojo sestro, ki je šofirala, a je bila pri nesreči laže ranjena.

* **Povratek letošnjih ameriških izletnikov.** Ameriški izletniki, ki so 24. junija dospeli v domovino na dvomesečen obisk, odhajajo 20. avgusta iz Ljubljane ter se vkrcajo na francoski luksuzni ekspresni parnik «Paris». Na povratku jih bo prav tako spremljal priljubljeni slovenski zastopnik v Clevelandu Avgust Kollander. Pri slovesu nam rojaki obljublajo, da ne bodo pozabili povedati vsem onim, ki letos niso mogli priti na obisk, da jih rodna zemlja vabi z odprtimi rokami, ter naj se pridružijo izletu, ki ga Francoska linija organizira drugo leto na najnovejšem in najhitrejšem ekspresnem parniku sveta «Normandie», ki bo šele prihodnje leto stopil v redni promet na progi Havre — New York.

* **Absolventom kmetijskih šol!** Dne 8. septembra ob 2. popoldne bo v Mariboru na Vinarski in sadjarski šoli članska skupščina Zveze absolventov kmetijskih šol. Na zborovanje se vabijo absolventi vseh kmetijskih šol in vseh letnikov iz vse Slovenije, tako člani kakor tudi tisti, ki še niso člani, pa želijo pristopiti k svoji stanovski organizaciji, katera šteje že nad 550 članov. Tovariši absolventi, prihitite ta dan vsi v Maribor! — **Absolventke kmetijskih gospodinjskih šol** bodo imele svoj sestanek istega dne ob 7. dopoldne v telovadnici v samostanu šolskih sester v Mariboru. Vse, ki se zanimajo za ustanovitev lastne organizacije, vljudno vabljeni!

* **Zdravstvena razstava «Mati in dete».** Spoznavaj svoje telo! Spoznavaj vzroke bolezni! Spoznavaj način pravičnega življenja! Ti trije izreki so vodili Higijenski zavod pri organizaciji te razstave, ki bo v okviru letošnjega jesenskega velesejma v Ljubljani od 1. do 10. septembra. Zdravje naroda ni v rokah poedinca, ampak nas vseh. Najbolj pa moramo varovati zdravje svojih najdražjih, to je matere in deteta. Razstava bo imela 21 oddelkov, ki bodo nazorno kazali nego matere in deteta in ukrepe za njih zdravje. Od dojenčka preko otroških bolezni do šolske higijene nas bo vodila razstava.

* **Vsdržavni kongres slaščičarjev in medicinarjev** se je vršil v torek v Mariboru. Že v ponedeljek so prispeli v Maribor zastopniki Združenja slaščičarjev in medicinarjev iz raznih mest naše države. V ponedeljek je bilo pri «Orlu» posvetovanje, na katerem so pripravili vse potrebno za kongres. Kongres je otvoril v dvorani Kazine predsednik mariborskega združenja g. Ilih. Navzočni so bili zastopniki iz Ljubljane, Zagreba, Beograda, Sarajeva, Novega Sada, Rogatca in Celja. Na zboru so razpravljali o vseh vprašanjih, ki tarejo naše slaščičarje in medicinarje. Sprejetih je bilo tudi več samostojnih predlogov.

* **Nagradno tekmovanje jugoslovenskih harmonikarjev** bo 8. septembra na vel sejmju v Ljubljani. Tekmovalo se bo v 6 skupinah: diatonična harmonika, kromatična harmonika, mladinsko tekmovanje za tekmovalce do 12 let starosti, tekmovalci profesionalci, proizvajalci in trgovci harmonik, igralske družine, tekmovanje za prehodno kupo in naslov jugoslovenskega prvaka za leto 1934/35. Za dobre tekmovalce vsake skupine so določene lepe nagrade, kolajne ali diplome. Tekmovanja se zamore udeležiti vsak harmonikar iz Jugoslavije. Vsi zainteresirani naj se čimprej prijavijo z dopisnicami uradu velesejma v Ljubljani.

* **Da ne utoneš.** Ne skakaj v vodo s polnim želodcem; okrepiš, ki ga vzameš med plavanjem, nič ne koristi. — Ohladi se, preden skočiš v vodo. — Če trpiš za kako ušesno boleznijo, za-

plači si vato v ušesa. — Če nisi dober plavač, ne tekmuje s tovariši.

* **Hud vrtničast vihar nad Beogradom.** V torek popoldne je pridrvel nad Beograd nenadno strahovit vrtničast vihar in zajel nepričakovano ves Beograd in okolico. Na novem pokopališču je porušil hišo, izpod katere so reševalci potegnili tri osebe hudo poškodovane in eno mrtvo. V savskem pristanišču je vrgel vihar štirideset metrov daleč v vodo mostiček, preko katerega je šla trojica delavcev. Dva delavca sta se rešila s plavanjem, tretji pa je utonil. Neznana je usoda mnogih kopalcev, ki jih je iznenadil vihar sredi Dunava ali Save, ko so se vračali v čolnih odkopanja. Komandantu kraljeve jahte «Dragorja» se je zahvaliti, da je bilo rešenih dvajset kopalcev. S kakšno silno močjo je pridrvel vihar, se vidi tudi na tem, da so v središču mesta, kjer so ulice kolikor toliko v zatišju, bile strgane močne in težke table in svetlobne reklame. Dolga vrsta dreves je bila porušena s koreninami vred. Zgradba direktorije rečne plovbe in njenih skladišč je bila razkrita in je odnesel vihar cinkovo streho štirideset metrov daleč.

TERMALNO KOPALIŠČE

DOLENJSKE TOPLICE

Za jesensko in zimsko zdravljenje popolnoma opremljeno. Centralna kurjava ob vsakem vremenu in letnem času po potrebi v obratu. Pojasnila in prospekti se dobivajo pri upravi kopališča v Toplicah pri Novem mestu. 127

* **Toča je na debelo pokrila njive.** V nedeljo dopoldne je Stari trg in okolico zadela strašna nevihta, med katero je padala debela toča skoro pol ure. Po neurju je bilo okoli in okoli vse belo, kakor bi bil zapadel sneg, a še strašnejši pogled drugega dne, ko je po večini zginila toča. Uničeno je popolnoma vse. Prizadetih je več vasi, a najbolj Stari trg, Kovača vas, Deskova vas, Paka, Prelesje, Predgrad, Kot, Dol, Laze in Sodevce. Prebivalstvo gleda s strahom v bodočnost. Potrebno je nujne pomoči!

* **Smrt v hlevu.** V petek je krava ubila posestnikovega sina 20letnega Jožefa Zajca na Ilovi gori. Kako se je zgodila nesreča, nihče ne ve. Jožeta so dobili v hlevu mrtvega poleg krave. Ker je bil fant božjasten, ni izključeno, da ga je v hlevu napadla bolezen ter je padel na tla; krava se ga je morda ustrašila in ga res ubila.

* **Silna nevihta s točo nad Trebnjem.** Pred dnevi so se zbrali nad Trebnjem temni oblaki. Nastala je silna nevihta in dež se je kmalu izpremenil v točo. Toča, debela kakor fižol ali debelejši lešniki, je padala nekaj minut in napravila hudo škodo zlasti na ajdi.

* **Smrt pod vozom.** 37letni posestnikov sin z Dobrove Miha Babnik je vozil težko naložen voz. Zdajci pa so se splašili konji. Babnik ni utegnil skočiti v stran. Padel je pod voz in mu je šlo kolo čez križ in desnico. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, pa je bila vsaka pomoč zaman. Babnik je umrl, ne da bi se zavedel.

* **Iskra iz dimnika je uničila domačijo.** Pred dnevi zjutraj je nastal ogenj v gospodarskem poslopju posestnika Peršuha Alojza v Stražgonjcih. Tisti čas je pekla gospodinja v kuhinji kruh. Najbrže je malo bolj zakurila kakor običajno in tako so zaradi slabega dimnika uhajale iskre na slamnato streho, ki se je vnela. Ogenj se je presel nato še na slamnato streho gospodarskega poslopja. Ker sta bili poslopji le deloma zidani, je od vsega ostalo le nekaj razvalin in kar so rešili pohištva in živine. Zgorelo je razen poslopj še mnogo sena in slame, pšenice in rži, razen tega še slamoreznica, en voz, en plug, več kokoši in različna živila. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Šikol, ki so ogenj po napornem gašenju omejili.

* **Smrt na železniških tirih.** Te dni so našli na železniški progi med Moškanjci in Ptujem truplo neznanne mladenke. Orožniki od Velike Nedelje so ugotovili, da se je ponesrečila 22letna Lizka Čuševa, hči posestnika v Mezgovcih. Kako je nesreča nastala, ni znano.

* **Vlak ga je usmrtil.** 72letni posestnik Florian Zaletel iz Retja pri Križah se je ponoči vračal iz vasi Sedenja proti domu. Ko je prišel na železniški prelaz med obema vasema, je prav privozil mimo vlak iz Tržiča proti Kranju. Vlak je Zaletela podrl in ga s tako silo zadel v glavo, da mu je je popolnoma razbil. Nesrečni mož je bil na mestu mrtve.

* **Smrtna nesreča.** V mariborski bolnišnici je umrla posestnica Elizabeta Morijeve iz Kaple na Kozjaku. Morijevo je pred dnevi povozil v bližini Selnice neki motociklist in zaradi teh poškodb je zdaj preminila.

* **Požar v tvornici.** Te dni zjutraj je nastal v tvornici «Teksti» na Tezmem požar. Vnela se je neka snov v kotlu za kuhanje barve in so plameni na mah objeli strop in steno. O požaru so bili takoj obveščeni mariborski reševalci, ki so se napotili tja z dvema avtomobiloma in dvema turbinkama ter preprečili večjo nevarnost.

* **V Zagrebu najden slovenski utopljenec.** Na savskem produ v bližini zagrebškega mestnega kopališča so našli truplo neznanca, ki ga je voda naplavila. Takoj je bila obveščena o tem zagrebška policija, ki je imela že obvestilo, da je pred dnevi v bližini Rajhenburga utonil pleskar Jože Gorišek s Senovega, star okrog 25 let. Po policijskih podatkih je najdeni utopljenec res ponesrečeni Gorišek.

* **Požar v Tuhinjski dolini.** Predzadnji ponedeljek je v prvi jutrnji uri nastal požar v gospodarskem poslopju posestnika in gostilničarja Ivana Malija v Lokah v Tuhinjski dolini. Veliki ogenj je prebudil vaščane, ki so takoj prihiteli reševat. Hlapec, ki je spal na senu, se je komaj rešil iz plamenov. Iz sosednje tuhinjske Srednje vasi so prihiteli gasilci z brizgalno. Rešili so govedo iz hleva, izpod šupe pa so potegnili vozove in večino gospodarskega orodja. Gospodar je bil takrat še na gasilski veselici v Šmartinu. Ko so tam opazili odsev ognja iz Lok, so takoj pobrali gasilno orodje in se odpeljali na kraj požara, kjer so se pridružili gasilcem iz Srednje vasi. Da bi pogasili goreče poslopje, ni bilo misliti, ker je bilo že vse v plamenih. Velika nevarnost je pretela hiši in gospodarskemu poslopju trgovca Alojzija Plahute, ki je bilo komaj osem metrov oddaljeno od gorečega poslopja. Požrtvovalni gasilci obeh čet pa so preprečili vsako nesrečo in proti jutru tudi pogasili ogenj. Posestnik g. Mali trpi precejšnjo škodo.

* **Vlom v pisarno dr. Reissmana v Mariboru.** V noči na petek so neznani vlomilci s ponarejenimi ključi vdrli v odvetniško pisarno dr. Reissmana na Aleksandrovi cesti v Mariboru in odnesli iz nekega predala 80 Din in prenosljiv pisalni stroj znamke «Remington».

* **Ponesrečen atentat v Zagrebu.** V podstrešju poslopja okrožnega sodišča v Zagrebu se je dne 4. avgusta okrog 9. pripetila manjša eksplozija, ki ni nikogar ranila. Tudi stvarna škoda je neznatna. Policijski organi so razen tega našli v javnem stranišču v rezervoarju za vodo manjše količine montiranega razstreliva in ga pravočasno odstranili. Rezultat dosedanje preiskave kaže na nekega člana Perčec-Paveličeve banditske organizacije, starega 30 let, srednje rasti, črnolasega z majhnimi in pristriženimi brki, slabe telesne konstitucije, oblečenega v temnomodro obleko. Razpisana je nagrada 20.000 Din za tistega, kdor prime ali pripomore k aretaciji zločinca.

* **Ponarejeni tisočaki.** Čitateljem je še menda v spominu zadeva ponarejanja tisočakov, v katero je bil zapleten brezposelni ekonom Anton Kokot, ki je ponarejal denar pri posestniku Kurniku v Jarenini. Kokot in še nekateri njegovi tovariši so bili obsojeni zaradi tega pred mariborskim okrožnim sodiščem. Takrat so našli samo nekaj slabo ponarejenih stotakov. Te dni pa so orožniki od Sv. Lenarta v Slovenskih goricah aretirali brezposelnega delavca Antona Orgolice, in ta jim je pokazal, kje so skriti ponarejeni tisočaki, ki jih je izdelal Kokot.

* **Kranjski vlomilci v zaporu.** Kranjski orožniki so spravili v Ljubljano pet članov družbe, ki je vlamljala in kradla po Kranju in okolici. Bili

so to pravi strahovalci kmečkih vasi, ki so odnašali ljudem najrazličnejše reči. Karol Kokalj je poklicni vlomilec ter se preživlja le s tatvinami, kadar uživa zlato svobodo. Maja je prestal 18mesečno kazen, nato pa se je klatil po Gorenjskem. Njegova tovariša sta bila 23letni Stanek Kunstelj z Jesenic in 31letni Luka Špruk z Rodice. Družba je imela svoje zatočišče in skrivališče pri posestniku Ramovšu na Primskovem, kamor so odnašali nakradeno blago. Zato so orožniki privedli poleg onih treh v ljubljanske zapore še zakonca Franceta Ramovša in ženo

* **Krivi denar so širili.** Domžalski orožniki so privedli v zapore ljubljanskega okrožnega sodišča 22letnega kmečkega fanta Jakoba Skrlepa iz Podboršta pri Domžalah, ker je osumljen, da je širil ponarejene kovance po 50 Din, ki jih je izdeloval neki Šubelj. V zadevo sta po dosedanjih ugotovitvah orožnikov zapletena tudi neki posestnik in gostilničar in njegova hči. Ponarejenci so bili slabi. — Pred malim senatom v Ljubljani pa se bo v kratkem vršila glavna obravnava proti Janezu Pirmanu, 33letnemu posestnikovemu sinu iz Pirmanov pri Cerknici, in njegovemu svaku posestniku Francetu Lenarčiču iz Kremence pri Begunjah nad Cerknico. Janez Pirman je ponaredil več bankovcev po 100 in enega za 1000 Din. Ponarejence je izkušal najprej sam spraviti v promet v Ljubljani, a je bil zasačen in nato obsojen na eno leto strogega zapora. Okoli 13 ponarejencev je dobil tudi njegov svak France Lenarčič. Ta je letos 9. junija kupil na sejmu v Mokronogu par volov za 4020 Din in je pri plačevanju vmes spravil 13 ponarejenih stotakov. Denar je bil odštel Lenarčič kmetu Francetu Felicijanu pod kostanji v senci, da bi tako bilo manj vidno, da so ponarejeni. Ko je Felicijan kmalu nato kupil drugi, mlajši par volov, je presenečen opazil, da mu je bil Lenarčič odštel ponarejene stotake. V zadevo je bil zapleten tudi delavec Karol Lenarčič, ker je vedel za ponarejanje bankovcev, a tega ni prijavil oblastvu. Toda Karol Lenarčič je te dni umrl v ljubljanski bolnišnici

* **Krut umor v pijanosti.** Prejšnji ponedeljek ponoči se je v Koprivniku tik ob državni meji župnije Zirov izvršil strašen umor. Valentin Primožič, mlad gospodar v Koprivniku, je že več dni popaval in razsajal doma in v okolici. Usodnega dne pa je ves vinjen prišel domov prav o polnoči. Žena, ki je bila noseča, je prejšnji večer naprosila sosedo Veroniko Filipičevo, naj čuva pri njej. Ko je začel mož, prišedši domov, razsajati okrog hiše, je žena zbežala skozi okno, sosedo Veronika pa je šla odpirat. Primožič je takoj stavil vprašanje, kje je njegova žena. Sosedo, boječ se nesreče, ni hotela takoj povedati, nakar jo je začel Primožič takoj pretepati. Ko je sosedo zbežala proti hlevu, je Primožič skočil za njo z odprtim nožem in jo zaklal. Takoj nato se je šel sam javit orožnikom, ki so ga pridržali v zaporu.

* **Lažni eksekutor.** Mariborska mestna policija je te dni aretirala 45letnega Alojzija Polaka iz Radencev in ga izročila sodišču. Možakar si je kaj hitro «priskrbel» službo. Ze nekaj mesecev je hodil po Sloveniji, posebno po bivših štajerskih krajih in se ljudem predstavljal za davčnega izterjalca. Preprosti ljudje na deželi so mu seveda nasledili in mož je «zaslužil» na račun revnega ljudstva težke tisočake. Kjer mu pa le niso zaupali, se je legitimiral z vojaško izpravo, glasečo se na ime Josip Lončarič iz Dramelj pri Celju, katero je prav gotovo ukradel. Posebno srečo je imel nedavno, ko je prišel k neki stranki v Plinarniški ulici in se ji predstavil za izterjalca mariborske mestne občine. Tako je izvalil 55 Din gotovine. Možakar je opazil, da je vzela stranka denar iz kovčega, v katerem je zagledal 1000 Din vredno zapestnico in 100dinarski bankovec. Drzni pustolovec je izrabil trenutno nepredvidnost stranke in že sta izgnila zlata zapestna ura ter stotak v njegov žep. Prav tisti podjetnejši vlomil letos v stanovanje Ivana Vengusta v Ogečah pri Laškem, kjer je ukradel več oblek in srebrnine v vrednosti 1220 Din.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

NOVICE IZ MORAVŠKE DOLINE.

Moravče, avgusta.

Kmet je danes res velik siromak. Tarejo ga razne nadloge in številne nevarnosti grozijo njegovemu imetju. Nekaj takega je doživel posestnik Razoršek iz Hrastnika pri Moravčah. Nekdo je v eni zadnjih noči prerezal njegovemu konju trebuh, tako da so izstopila čreva. Živali niso mogli pomagati ter so jo morali pobiti. Kdo je izvršil to sirovost, ni znano. Tudi ne vedo, ali gre za zlobnost ali maščevanje.

Novo cesto, ki bo vezala Moravče z Zagorjem, so začeli prejšnji teden podrobno trasirati. Cesta, ki drži na Vače, bo do Gorice primerno razširjena; tu pa se bo odcepila po dolini v popolnoma ravni smeri proti Trati, kjer se bo strnila z zagorsko cesto. Nova cesta bo dolga nekaj nad osem kilometrov. Graditi jo bodo pričeli menda že v jeseni.

Na Vrhpolju pri Moravčah se je vršila tekma žanjic na Požarjevi njivi. Tekmovalo je 14 deklet pri četvi ovsu. Prvo nagrado je dobila Ivanka Jurjevčeva, odbornica Društva kmečkih fantov in deklet. Prirreditve, pri kateri je sodelovala tudi moravška godba, je bila prav številno obiskana. Udeležence so prisrčno pozdravili predsednik moravške občine g. Tomc, odposlanec zveze iz Ljubljane in gosp. Soteščan, ki je zaklical zbrani množici:

«Zgrnite se vsi okrog kmečkega dela,
na kmetih sta zdravje in sreča doma!
Le v zdravem telesu je duša vesela,
naš stan je trdnjava, je steber sveta.»

GASILSKI ZBOR OB MEJI.

Veličastno narodno slavlje v Gornji Radgoni.

Gornja Radgona, avgusta.

Nedavno je bil v Gornji Radgoni velik praznik pod imenom obmejnega narodnega gasilskega sveta, prirejen pa pod pokroviteljstvom bana g. dr. Marušiča. Zlet, na katerem je sodelovala gasilska zajednica dravske banovine, je bil predvsem obvezen za gasilske čete iz naših obmejnih krajev in Prekmurja. Ob tej priliki je bil blagoslovljen tudi novi gasilski avtomobil radgonske čete.

Gornja Radgona je bila vsa praznična, vse hiše so bile okrašene z zastavami in zelenjem. V soboto zvečer so gasilci s sodelovanjem Sokolov priredili po trgu baklado. Zapeli so podoknice kumicama ge. Bouvierjevi in ge. Hrastljevi in kumu dr. Boeziju. Nato je bil v Stiblerjevi restavraciji družabni večer, ki so se ga udeležili tudi nekateri že v petek prispeli odposlanci gasilskih čet od drugod.

Že zarana je trg oživel. Ob 5. je bila budnica, zatem so prihajale v Gornjo Radgono gasilske čete na avtomobilih, vozovih, kolesih in peš iz raznih krajev od blizu in daleč. Sprejem je bil pred slavolokom. Ob 8. zjutraj je bil promenadni koncert pred občinsko hišo, ki ga je priredila mestna godba iz Ljutomera pod vodstvom gospoda Zacherla.

Sprejem pokrovitelja bana g. dr. Marušiča in zastopnika mariborskega škofa, stolnega prošta g. dr. Cukala je bil ob 10. pred občinsko hišo, kjer so bili zbrani vsi predstavniki Gornje Radgone, med njimi občinski odbor z županom gospodom dr. Boezijem na čelu, zastopnik vojnega ministra polkovnik g. Pahlič, starosta Sokola nadučitelj g. Mavrič, narodni poslanci gg.: Krejči, Benko, Zemljič in Cerar, sreski načelnik gospod dr. Farčnik, zastopnik ljutomerskega trgovskega gremija g. Janko Sušec, mariborski sreski načelnik g. Makar, zastopniki gasilskih žup iz dravske banovine s starostjo g. Josipom Turkom in podstarostjo g. Vengustom na čelu, zastopnik ptujske župe g. Musek, g. Klemenčič za župo Maribor desni breg, g. Krajc za Maribor levi breg, g. Lovro Kuharič iz Ljutomera, g. Josip Dežuban iz Mur-

ske Sobote, g. Drago Taš iz Dolnje Lendave, g. Košir iz Celja in še mnogi drugi.

Zbor je pozdravil predsednik radgonske gasilske čete g. Hrastelj, nato so pa vsi gasilci defilirali pred dostojanstveniki, ki so bili zbrani pred občinsko hišo. Na čelu spreveda so korakali Sokoli in Sokolice iz Gornje Radgone s praporom, potem so nosili 20 gasilskih praporov, razvrstili so se samaritanke iz Rogaške Slatine, nato pa nad 1000 uniformiranih gasilcev.

Množica — zbralo se je okrog 4000 ljudi — je krenila z gasilci vred v grajski park, kjer je bil postavljen ličen oltar. Tu je bral mašo stolni prošt g. dr. Cukala. Po maši je bil blagoslovljen novi gasilski avtomobil. Zatem je nagovoril množico g. Hrastelj. Odposlana je bila vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju, pozdravna brzojavka pa g. dr. Andjeliniću. Godba je odigrala himno. Posebno iskreno se je g. Hrastelj zahvalil kumicama in kumu g. dr. Boeziju s prošnjo, da bi tudi v bodoče ostali naklonjeni gasilcem. — Trški župan g. dr. Boezio je posebno toplo pozdravil pokrovitelja bana g. dr. Marušiča in druge odličnike ter poudarjal pomen današnjega dne za Gornjo Radgono in gasilstvo ob meji. Ban g. dr. Marušič je poveljeval požrtvovalnost gasilcev. Nato je govoril narodni poslanec g. Cerar, ki je poudarjal pomen gasilstva z nacionalnega vidika ter želel radgonski gasilski četi najlepše uspehe. Po slavnosti sta bila banket in ljudska veselica v parku pred gradom.

ZDRAVSTVO

Sirovo mleko in zobje. Zobna gniloba je bolezen, ki ji zadnjih vzrokov še ne vemo. Še pred kratkim so mislili, da je v ozki zvezi z uživanjem sladkorja, a to se je izkazalo za neresnično. Znano je tudi, da ima apno velik pomen za ohranitev zob. Sirovo mleko pa vsebuje vitamin D, ki je vezan na apno in ki mu pripisujejo velik pomen za razvoj zobovja. Pasterizirano ali prekuhano mleko tega vitamina, žal, nima. Neka angleška zdravnica je pred nedavnim v tej smeri preiskala več kakor 2000 gnilih zob in je prišla do zaključka, da bi morali dajati sirovo mleko otrokom že od prvega leta dalje. Čim jim ga dajemo od četrtega leta dalje, ima to dober vpliv predvsem na zobe, ki ostanejo. Ameriški in angleški raziskovalci zahtevajo, da bi dajali otrokom od 14. leta k vsaki trdi jedi nekaj sirovega mleka. Po njem bi morala slediti oplaknitev ust z vodo, da se prepreči nastanek mlečne kisline, ki uničuje zobni emajl. Če bi na ta način izpremenili človeško hrano, bi odpravili zobno gnilobo, ki je prava šiba človeškega rodu. K temu bi bilo pač pripomniti, da gre uživati sirovo mleko le tedaj, kadar vemo, da ne izvira od bolnih krav.

Poznata se.

Dva potepuha se srečata sredi gozda.
Prvi: «Kaj si hotel od gospoda, ki si ga ustavil malo prej?»
Drugi: «Vprašal sem ga, koliko je ura»
Prvi: «Pokaži mi to uro...»

Tudi svojevoljno.

Ločeni: «Pomisli, prijatelj, žena me je svojevoljno zapustila.»
Oženjeni: «Vidiš, moja žena se pa svojevoljno niti ne gane od mene.»

Pri zdravniku.

Zdravnik: «Tu imate recept za spalno sredstvo, gospa. Zadostovalo bo za dva meseca.»
Gospa: «Hm, tako dolgo pa prav za prav ne bi hotela spati.»

Listnica uredništva

Stražojnca. Mi takega zavarovanja nimamo uvedenega. Zato seveda tudi niste mogli o tem ničesar čitati v «Domovini.»

PREKMURSKI GLASNIK

PETNAJSTLETNICA OSVOBOJENJA PREKMURJA SE BO SLOVESNO PRAZNOVALA

L e n d a v a, avgusta.

Vsa lendavska narodna društva prirede veliko slavje petnajstletnice osvobojenja Prekmurja. Odloženo je, da bo slovesnost 8. in 9. septembra. Spored je že določen. V soboto zvečer (8. septembra) bo baklada, pri kateri bodo sodelovala vsa društva in vojaška godba iz Varaždina. Po bakladi bodo slavnostna seja vseh društev v dvorani hotela «Krone», zgodovinsko predavanje o Prekmurju in nekaj drugih primernih točk s sodelovanjem vojaške godbe. Drugo jutro bo budnica, nato pa sprejemi gostov in cerkveno opravilo. Po službi božji bo slavnostni obhod po mestu in slavnostno zborovanje. Popoldne bo sokolski nastop na letnem telovadišču Sokola z obilnim sporedom in zvečer narodna veselica.

Prireditve na naši severni meji bo pravi narodni tabor Prekmurja, ki hoče ponovno poudariti svojo pripadnost k Jugoslaviji, svojo globoko vdanost do jugoslovenske skupnosti. V tem znamenju priredijo lendavska narodna društva slovesnost s sodelovanjem vse bližnje in daljne okolice.

To pa naj ne bo narodni praznik samo Prekmurja, temveč tudi ostale Slovenije in sosednih krajev savske banovine. Slavje naj nudi priliko vsem prijateljem Prekmurja, da napravijo izlet v Prekmurje. Posebej je želeli, da se odzovejo bratskemu pozivu Ljubljana, Maribor in ostala slovenska mesta. Prekmurje mora čutiti bratsko vzajemnost in bo svoje goste pri tej slovesni priliki sprejelo z največjo radostjo. Zaprošeno je tudi za znižano vožnjo, da se tako omogoči čim večji obisk Prekmurja. Vsa potrebna pojasnila daje prireditveni odbor v Lendavi.

Petnajst let svobodnega Prekmurja je poteklo v nedeljo 12. t. m. Dne 12. avgusta l. 1919. so prestopile jugoslovenske čete Muro, ki je tisoč let ločila brate od bratov, in prinesla svobodo Prekmurju.

NAŠI NA TUJEM

NAŠI ROJAKI V AMERIKI.

Cleveland, julija.

Med mnogimi žrtvami, ki jih je zahtevala letos v Ameriki neznosna vročina, je tudi Slovenec Anton Hrast iz Chicaga. Med delom se je zdajci zgrudil in prepeljal so ga v bolnišnico, kjer je kmalu umrl. Stel je 51 let.

V Clevelandu je umrla po dolgi boleznini Ana Lenčetova, rojena Šulnova, stara 53 let, doma iz Žužje mlake, odkoder je prišla v Ameriko pred 28 leti. V istem kraju je pobrala dolga bolezen Ivanka Japljevo, rojeno Vidmarjevo, staro 72 let. Lani sta praznovala z možem Francetom zlato poroko. Pokojnica je bila doma iz Črne vasi pri Ljubljani, odkoder je prišla v Ameriko pred 33 leti.

Slovenca Ivana Grila v Peex Rumu je zadela huda nesreča. Požar mu je uničil hlev z zalogo sena in skoro vse kmetijsko orodje.

V Sudbulyju se je smrtno ponesrečil Alojzij Gregorič, doma iz vasi Retja, občina Loški potok. Stel je 33 let in v Kanado je prišel pred šestimi leti.

V Dillonu je umrl Ivan Malešič, star 60 let, doma iz Podklanca pri Vinici. V Ameriki je živel nad 40 let. Zapušča ženo, pet sinov in pet hčera.

V Clevelandu sta umrli Ana Kovačičeva, stara 37 let, doma iz Dobrave pri Gradcu, in Marija Novakova, stara 75 let, doma iz Strmic pri Velikih Laščah.

V Salidi je umrl Ciril Sikošek, star 42 let, v Štantonu Jože Prelogar, star 60 let, in v Duluthu Ivana Pepelova, stara 49 let.

V Clevelandu je umrl Anton Abram, star 21 let, rojen v Ameriki.

V Chicagu je umrl Anton Erčulj, star 60 let, doma iz Dobrega polja pri Velikih Laščah.

V Parkhillu je umrl Anton Cug, star 54 let, doma s Planine pri Rakeku. V Ameriki je bival 30 let.

V Aurori je utonil znani slovenski družini Gašperja Ahačiča 15letni sin Ralf.

V Cameu je kupil Slovenec Anton Škoda premogovnik, ki ga zdaj urejuje in kupuje stroje, da bo začel premogovnik čimprej obratovati.

V Walsenburgu je avtomobil do smrti povozil edinega sina slovenskega milijonarja Franca Zajca. Njegov spremljevalec Križman je umrl naslednjega dne v bolnišnici. V istem kraju je umrla v bolnišnici Ana Voščinarjeva.

Poškodbam, ki jih je dobil pri padcu, je podlegel v Clevelandu Anton Mejač, star 45 let, doma iz vasi Spodnjega Kašlja pri Ljubljani. V Ameriki zapušča brata, ki leži v zdravilišču, v stari domovini pa brata in sestro.

Pri obrezovanju drevesa se je v Clevelandu ponesrečil najstarejši sin znane slovenske družine Avgust Zele. Padel je z drevesa na domačem vrtu. V začetku so mislili, da se je samo nezadno pobil, vendar pa so ga prepeljali v bolnišnico, kjer se je izkazalo, da ima zlomljeno rebro in hude notranje poškodbe. Čez nekaj dni je umrl. Pokojnik se je rodil v Clevelandu in se je šele pred pičlim letom poročil z Marijo Baničevno. Letos v februarju je minilo 15 let, odkar so Zeletovi izgubili sina Ferdinanda, ki je postal žrtev letalske nesreče v Miami kot vojaški pilot.

V Washoeju se je v rova nedavno ponesrečil Franc Kastelec, ki je naslednjega dne v bolnišnici umrl. Stel je 48 let. Doma je bil iz Zagorja pri Št. Petru na Krasu. Zapušča ženo in pet otrok. Za posledicami operacije slepiča je umrl v Clevelandu Franc Somrak, star 54 let, doma iz Kala pri Prečni. Zapušča ženo, dva sinova in dva brata.

Vlak je povozil v Clevelandu 44letnega Janeza Pobega, doma iz Istre, odkoder je prišel v Ameriko pred 42 leti.

V Crapsu je umrl Jakob Kosmatin, doma s Svete gore pri Litiji.

V policijskih zaporih v Clevelandu se je obesil Jakob Frank, star 60 let. Zaprt je bil zaradi nedovoljenega kuhanja in prodaje žganja. Policija je zahtevala 5000 dolarjev jamstva in ker ni imel nikogar, ki bi jamčil zanj, je moral ostati v zaporu, kar ga je tako potrla, da si je končal življenje.

V Pueblu je nenadno umrl Ivan Mrhar, star 27 let. Mati ga je našla v garaži mrtvega.

V Clevelandu je umrl Anton Nose, star 48 let, doma iz Kolenče vasi pri Strugah.

Med ribolovom na jezeru Medori pri Calometu je utonil Nikolaj Gričnik, star 42 let, rojen v Ameriki.

V Detroitu je nenadno umrl Anton Knez, star 49 let, doma iz Srpence na Primorskem. Po poklicu je bil pek in zaposlen je bil dalj časa na prekomorskih parnikih.

V Finedaleju se je vršila nedavno poročna obravnava proti Janezu Parklju, ki je lani 3. oktobra na lovu ustrelil Matijo Oblaka. Vzrok je bilo staro sovraštvo. Parkelj, ki je doma iz Mirne peči na Dolenjskem, je bil obsojen na dosmrtno ječo. Pokojni Matija Oblak je bil doma iz Hotavelj v Poljanski dolini.

Banka Baruch 15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršni vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nazknice.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Pečena cvetača s paradižniki. Cvetačo skuha v slani vodi. Kuhano razreži. Sirove paradižnike olup in razreži na plošče. Kozo namaži s sirovim maslom in naloži na dno eno vrsto kuhane cvetače, nato narezane paradižnike, menjaje pač. Ko je koza do treh četrti polna, polij po vrhu bešamelno omazo, ki jo tako-le pripravi: Napravi čisto svetlo prežganje. Ko je gotovo, ga osoli, dodaj nekoliko naribanega muškatovega oreha in zamešaj še eno stepeno jajce. Po vrhu položi še nekaj koščkov sirovega masla, nato pa v pečici speci. Daš kot samostojno jed na mizo, lahko pa dodaš še kuhano mrzlo gnjat ali mrzlo pečenko, mrzlo kokoš in slično.

Cvetača kot solata. Cvetačo skuha v slani vodi, kuhano ocedi (njeno vodo porabi za umetno juho) in polij s to-le začimbo: dobro zmešaj tri žlice olja, dve žlici kisa, malo soli, drobno sesekljano čebulo, deset kapljic Maggijeve začimbe, žlico sesekljane peteršilja in osminko litra kisle smetane. S to začimbo polij razdeljeno cvetačo, ki naj stoji četrt ure pripravljena, preden jo daš na mizo.

Možgani v zelenjadni omaki. Možgane operi in naj samo enkrat prevro v kropu, kateremu si dodala malo kisa. Tako prevrete možgane postavi za deset minut na stran. Nato jih deni na desko, jih očisti vseh kožic in jih zloži v skledo. Še prej pa pripravi tole omako: drobno sesekljaj malo peteršilja, drobnjaka, čebule in malo sirove špinače. Vsega skupaj naj bo, ko je že sesekljano, za dobri dve žlici. V kozici napravi čisto svetlo prežganje, stresi na prežganje sesekljano zelenjavo, premešaj in zalij z juho, da dobiš bolj gostljato omako, osoli, malo popopraj, dodaj nekaj kapijic limonovega soka in juhanove začimbe. Ko vre omaka deset minut, je gotova. Nato jo polij po pripravljenih možganih in daj hitro na mizo. Zraven lahko daš dušen riž in še solato.

Ješprenovi zrezki. Namoči že zvečer četrt kile ješprena in četrt kile graha ali pa belega fižola (vsakega zase). Drugi dan skuha oboje (spet vsako zase) v precej vode. Ko sta ješpren in grah kuhana, oboje ocedi. (Vodo od ješprena in graha porabi za umetno juho, ki jo pripravi takole: Napravi srednjemetno prežganje, ga zalij z ocejeno vodo od ješprena in graha, malo popopraj, dodaj zelenega peteršilja, malo juhanove začimbe in, če hočeš, lahko skuhaš v tej juhi kaka dva krompirja; žlica smetane pa še izboljša okus juhi. (V kozici napravi iz ene žlice masti in toliko moke, kolikor jo mast vpije, srednjemetno prežganje z malo sesekljane čebule, nato zalij prežganje z nekaj žlicami juhe, primešaj kuhani ješpren in grah, nekaj žlic sesekljane gnjati ali mrzle pečenke; lahko daš tudi malo klobase. Vse skupaj naj se gosto pokuha. Nato postavi na hladno in ko se shladi, primešaj eno jajce, oblikuj zrezkih povaljaj v drobtinah in na masti ocvri.

Praktični nasveti

Za notranjo vročino. Stolci v lesenem možnarju šest pesti olupljenih sladkih mandeljnov, tri pesti bučnega semena in osminko kilograma sladkorja. Ko tolčeš, prilivaj počasi četrt litra vode. Ko je na debelo stolčeno, iztisni skozi platno. Goščo stresi nazaj v možnar, tolci in prilij spet drugo četrt litra vode. Ko je dobro stolčeno, iztisni in zlij oboje skupaj. Jemlji večkrat po dve žlici, ker je izvrstno hladilo pri boleznih, ki delajo notranjo vročino. Život umivaj s kisom.

Plesnivo perilo očistiš s klorovim apnom. Ker pa to apno razje tkanino, je bolje, če skuhaš v deževnici belo milo (dobiš ga v drogeriji), in sicer tako, da postane gosto kakor kaša. Ko se ta milnica ohladi, namaži z njo plesnivi madež. Pusti potem nekaj ur na solncu, nato pa dobro izper in posuši na solncu.

Madeže od trave spraviš iz perila ali bele obleke z razredčnim salmijakom (dobiš ga v drogeriji) ali pa z močnim špiritom. Madež pomoči v špirit, ga zdrgni in nato izperi v navadni vodi.

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 19. do 25. avgusta.

Nedelja, 19. avgusta: 8.15: poročila; 8.30: gimnastika (Pustišek Ivko); 9.00: versko predavanje (p. dr. Čebulj); 9.30: Trbovlje (Mrzel); 10.00: prenos iz stolnice; 11.00: radijski orkester; 12.00: čas, plošče; 16.00: O sadni trgovini (Flego Anton); 16.30: prenos koncerta mladinskega zboru Jadranskih stražarjev iz Št. Vida nad Ljubljano; 20.00: vokalni koncert Mare in Stjepana Marčeca; 20.45: plesi iz davnih in današnjih dni (plošče); 22.00: čas, poročila, radijski orkester.

Ponedeljek, 20. avgusta: 12.15: Pod žarkim španskim solncem (plošče); 12.45: poročila; 13.00: reproducirana serenada; 13.30: koncert grenadirske godbe iz Pariza (plošče); 19.00: Božena Beneševa in Ana Marija Tilscheva ob 60letnici (Vera Dostalova); 19.30: zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna); 20.00: pevski koncert Burgerja, vmes citre solo (Mezgotits); 21.00: radijski orkester; 22.00: čas, poročila, lahka glasba.

Torek, 21. avgusta: 12.15: Dobre volje biti, to me veseli (reproducirane slovenske narodne); 12.45: poročila; 13.00: čas, Franck: Variacije za klavir in orkester; 13.30: violinski solistični koncert (plošče); 19.00: otroški kotiček (Manca Komanova); 19.30: Pokopana preteklost pod Priskom (Jos. Vandot); 20.00: orgelski koncert bo izvajal Blaž Arnič, vmesne samospve bo pela Angela Megletova; 21.00: radijski orkester; 22.10: čas, poročila; 22.30: angleške plošče.

Sreda, 22. avgusta: 12.15: reproducirane uvertire; 12.45: poročila; 13.00: čas, slavni pevci pojo operne arije (reproducirana glasba); 19.00: Krvoletni bogovi Mehikancev (Franc Terseglav); 19.30: literarna ura: knjižni pregled (Podbevšek); 20.00: pevski dueti: Vedralova in Zupanova; 20.45: radijski orkester; 21.30: mandolinistični kvartet; 22.00: čas, poročila, lahka glasba.

Četrtek, 23. avgusta: 12.15: reproducirani koncert šramelkvarteta; 12.45: poročila; 13.00: čas, razni plesi v koncertnih priredbah (plošče); 19.00: plošče po željah; 19.30: Regulacija Ljubljane (Ciril Kočever); 20.00: plošče; 20.15: prenos iz Salzburga: simfonični koncert; 22.00: čas, poročila, prenos z vrta Uniona.

Petek, 24. avgusta: 12.15: havajske pesmi (reproducirani koncert); 12.45: poročila; 13.00: čas, «Ob Dravi, ob Savi, ob lepi Donavi» (narodne pesmi); 19.00: Moje srečanje s Hitlerjem (Kožine); 19.30: Prizori iz narave (Joža Herfort); 20.00: plošče; 20.15: prenos iz Zagreba; 21.45: čas, poročila; 22.00: lahka glasba.

Sobota, 25. avgusta: 12.15: reproducirani koncert citer in mandolin; 12.45: poročila; 13.00: čas, Nekaj zame, nekaj zate, nekaj zanje (pestra revija gramofonskih plošč); 19.00: koroška ura; 19.30: zunanji politični pregled (dr. Jug); 20.00: operne arije poje Tone Petrovič, vmes poje mladinske pesmi Nuša Kristanova; 21.00: radijski orkester; 22.00: čas, poročila, harmonike v reproducirani glasbi.

ZANIMIVOSTI

× 17 vročih let nam obljublja. Pri nas dežja letos ne pogrešamo, drugod po svetu pa trpe sušo. Letošnje leto je glede vremena res čudno. Na pragu pomladi smo imeli skoraj poletno vročino, sredi poletja je pa toplota večkrat tako padla, da je nas kar zeblo. Zdaj nam pa obetajo še 17 suhih let. Vremenoslovci angleškega zrakoplovnega ministrstva namreč napovedujejo, da bo vladala do leta 1950. na svetu ali vsaj v Evropi silna vročina s sušo. 17 suhih let prinese ljudem gotovo tudi lakoto in posledica bo veliko preselje-

vanje ljudi. Zime pa bodo baje blage. Edino upanje je, da se vsa taka prerokovanja navadno ne izpolnijo.

× Največja žival na svetu je živela pred sto milijoni let. Že dvajset let je dolga vrsta učenjakov v berlinskem naravoslovnem muzeju na delu, da bi sestavila neštete kosti in delce kosti največje pošasti vseh časov v smiselno celoto. Polagoma se dviga pred njimi ogromno okostje, za katero pa ta čas še nimajo pripravnega razstavnega prostora, kar ni čudno, saj meri nestvor samo v višino več kakor trinadstropna hiša. 25 let bo tega, kar je neki farmar v bivši Nemški Vzhodni Afriki opozoril nemške učenjake, da so v bližini kraja Tandaguruja ogromne množine prastarih živali. Našli so poleg drugega okostja elafrozavra, dioreozavra in brahiozavra, ki so jih že poznali, najvažnejša pa je bila najdba živali, ki so jo zaradi njene orjaške velikosti imenovali gigantozavrus. Seveda pa je niso našli lepo spravljene, temveč je bilo okostje zdrobljeno v dosti več kakor 100.000 kosov. To se je zgodilo še v Tandaguruju. Kratko pred svetovno vojno so potem vse te kose spravili v Nemčijo, da jih tam zložijo. To delo traja zdaj že 20 let. A glavno je menda že opravljeno, kajti učenjaki izjavljajo, da bo v dveh letih vse končano. Do takrat bodo strašnemu okostju zgradili tudi posebno streho. Starost gigantozavra je silna. Cenijo ga na 100 milijonov let. Dobro, da ni za 100 milijonov let mlajši!

× Angleški učenjaki trde, da živi v Lochneškem jezeru zares neka doslej neznana pošast. O pošasti, ki se je baje pojavila v Lochneškem jezeru, so se širile od lani dalje najstrašnejše vesti. Nekateri so trdili, da so videli pošast na lastne oči, drugi spet so jo zaman čakali dneve in dneve. Ni se prikazala. Med učenjaki in pomorskimi strokovnjaki se je vnela huda vojna. Eni so trdili, da je docela mogoče, da se je kaka predpotopna pošast ohranila na dnu morja in zdaj priplavala na površje, drugi pa so smatrali take trditve za plod domišljije. Nato so se odločili za znanstveno preiskavo. Posebna družba londonskih učenjakov je štiri tedne opazovala Lochneško jezero in po obali nastavila razne opazovalne instrumente. V tej dobi se jim je posrečilo, da so napravili o tej zagonetni pošasti 21 fotografskih posnetkov. Pet fotografij se je prav posrečilo. Po teh fotografijah se vidi, da se res pojavlja v Lochneškem jezeru neka pošast z dolgim vratom, majhno glavo in zobčastim grebenom na hrbtu. Pošast pa skoro stalno plava pod vodno gladino in se včasih le za nekaj sekund pokaže nad površino vode. V vodi se giba z veliko okretnostjo in brzino. Učenjaki zdaj na podlagi ugotovitev nadaljujejo opazovanja.

× Če si žena da popraviti nos, je še mož ne spozna. Kaj se zgodi, če se vrne žena domov z drugačnim nosom? Ali sme žena izpremeniti nos brez moževega dovoljenja? Nedvomno lahko trdimo, da ima mož, ki se oženi, o svoji ženi izvestno prestavo, ki se pa izpremeni, če dobi žena drugačen nos. Primer, o katerem govorimo, se nanaša k sreči na moža iz vrst filmskih igralcev, kjer mora mož prav razumeti, kaj pomeni, če se da žena olepšati, čeprav z olepševalno operacijo. Gre za znano pevko Gito Alparjevo in Gustava Frölichja, ki ju dobro poznamo tudi pri nas. Gustav Frölich je čakal nekega dne na postaji v Budimpešti svojo ženo. Ljudje so izstopili, Frölich pa nikakor ni mogel najti svoje žene. Naposled so ga prijatelji opozorili na imenitno damo, stoječo tik pred njim. Izkazalo se je, da je to Gita Alparjeva, ki si je bila dala predelati nos, in to je tako izpremenilo njen obraz, da je niti mož ni spoznal. Zakonske zveze med filmskimi igralci in igralkami niso posebno trdne. Mož je zaposlen v enem, žena v drugem kraju, skupaj živita bolj redko. Gustav Frölich je bil pa zadovoljen s svojo ženo, čeprav mu jo je zdravnik močno izpremenil. Dejal je, da je lepša, kakor je bila prej.

× Opiji spomin je izvrsten. V neki gostilni blizu Berlina je zbudila splošno pozornost opica, ki se je strašno razjezila na plavalaso natakario.

Ugriznila jo je v nogo in besnela tako, da so morali poklicati policijo, da je razjarjeno žival ukrotila. Pozneje se je izkazalo, da kaže opica silno sovraštvo do vseh plavalasih oseb. Božale so jo lahko samo črnolasko. Ljudje so se začeli zanimati, zakaj ima opica ene rada, druge pa ne, in izkazalo se je, da odločuje pri opici podzavest. Ko je bila opica še mlada, je plavalasa žena grdo ravnala z njo, večkrat jo je pretepala, in tako jo je začela opica sovražiti, a svoje sovraštvo je prenesla tudi na druge plavalase ljudi. Ker je imela tudi natakario plave lase, se je opica spomnila svoje mladosti in srdito se je zakadila vanjo.

× Svojega mladega ljubčka zapira v stanovanje. Na vprašanje, ali je primerna 42letna žena za 18letnega moža, je življenje odgovorilo, da je primerna, toda žena mora možička doma zapirati, da ji ne uide. Neki uradnici v Debrecinu na Madžarskem je 42 let, njenemu izvoljencu pa 18. Bil je tako rekoč še vajenec in uradnica se je do ušes zaljubila vanj. Skrbela je, da ni bil nikoli lačen. Fant se je počutil zelo dobro, kadar je pa odhajala ljubica v službo, je dobro zaklepala vrata, da bi ji ljubček ne pobegnil. Pa tudi to ji še ni bilo dovolj. Odnese mu je vso obleko, samo pižamo mu je pustila, češ, da se v nji itak najbolje počuti. Fantu je bilo v začetku to tudi všeč, kmalu se je pa domačega zapora naveličal. Pisal je prijatelju, naj mu prinese obleko in pomaga pobegniti. Tako se je tudi zgodilo in podjetna fanta sta hodila čez dan po mestu, zvečer, ko se je zaljubljena uradnica vračala, je pa našla svojega ljubčka vedno lepo doma v pižami. Toda Debrecin ni tako velik, da bi se v njem ne našli zlobni jeziki. Opozorili so uradnico, kaj se godi, in ta je vsa ogorčena svojega ljubčka pretepla in postavila pod kap. Zadeva je prišla pred sodišče, kjer sta se pa pobotala. Fant se je spomnil, kako dobro mu je bilo pri ljubici, nji se je pa stožilo po njegovi ljubezni. Tako se je fant vrnil in ljubica ga čez dan ne bo več zaklepala. Najbrž se bosta vzela.

× Cesarjev sin ustreljen kot vohun. Francoški oficir Emile Chassard je izdal knjigo «Vohuni v Parizu», v kateri opisuje tudi obravnavo proti nekemu Sedanu, ki so ga leta 1917. ustrelili v Vincennesu kot vohuna. Chassard je tej obravnavi sam prisostvoval kot opazovalec po naročilu pariškega vojaškega guvernerja. Reč sama na sebi ne bi bila bogve kako zanimiva, da ni stalo v obsodbi, da je Sedano sin mehiškega cesarja Maksimilijana Habsburškega. Do danes je pač le malokdo vedel, da je nesrečni Habsburžan, ki je svoj pohlep po vladarski kroni tako žalostno plačal pred puškami v Queretaru, imel sina. Imel ga je, dasi ni bil to zakonski sin. Mati mu je bila lepa Španjolka, ki jo je Maksimilijan spoznal leta 1866. Malo mesecev po njegovi smrti je umrla tudi mati in dečka, ki so ga krstili pod materinim imenom Sedano y Leguizano, so spravili v Pariz. Dunajski dvor je dobro vedel za tega nezakonskega sina Maksimilijanovega in nečaka Franca Jožefa, a na večkratno prošnjo za podporo ni dal Dunaj niti odgovora. Dečka se je usmilil neki bogati Mehičan po imenu Juan Bringas, ki je živel v Parizu. Sedano pa je dobro vedel za svoje pokolenje in to je bilo gotovo največ krivo, da je hotel igrati velikega gospoda. Kmalu je zašel v ogromne dolgove in ko mu je rednik ustavil podpore, je poizkušal svojo srečo z dvomljivimi posli. Leta 1887. se je poročil z neko Francozinjo, a tudi njegov zakon je bil nesrečen. Ob začetku svetovne vojne je bil Sedano v Španiji in se je dal zavesti v vohunsko službo za osrednje sile. Poslali so ga v Pariz, kjer je policija kmalu dognala, da čisto pošilja pisma v Svico. Nekoliko teh pisem so prestreigli; našli so, da so v njih skrivno pisavo napisan nek poročila vojaškega značaja, in so ga aretirali. Več kakor dve leti je bil v zaporu, ob koncu junija leta 1917. pa je prišel pred vojaško sodišče. Zaman se je izkušal zagovarjati, da je bil le žrtev neznanih mu ljudi in da niti ni vedel, kaj je v pislih, ki so jih prestregli. Obsodili so ga na smrt in ustrelili. Tako je usoda sinu pripravila podoben, samo bolj nečasten konec kakor očetu.

„FITONIN“ za zdravljenje vseh vrst ran, hrast, lišajev, čirov in ostalih kožnih bolezni. PREPREČA INFEKCIJO, USTAVI KRVA-
VENJE IN NAGLO ZACELI RANE. Steklenica 20 Din v lekarnah. Po poštne povzetju 2 steklenici 50 Din. Znanstveno knjižico št. 16 pošlje brezplačno «FITON», dr. z o. z., Zagreb I-78.
Reg. pod Sp. br. 1281 z dne 28. julija 1935.

× V enem dnevu dvakrat poročena. V nekem angleškem mestecu so imeli oni dan tako čuden primer svatbe, da ženin ni vedel, ali je poročen ali ne. Zaročenca sta prišla v cerkev, stopila sta pred oltar in duhovnik ju je vprašal, ali sta bila na oklicih, odnosno ali je na cerkvenih vratih objavljeno, da se poročita, kakor je predpisano v Angliji. Ženin je vedel, da je vse urejeno, in odgovoril je, da so tudi oklici v redu. Pričeli so se poročni obredi. Mlada poročenca sta odšla v zakristijo k podpisu, ko se je naenkrat izkazalo, da oklicev niso nabili na cerkvena vrata. Tedaj je duhovnik izjavil, da mora zakon razveljaviti. «Pravkar sva bila že mož in žena, zdaj sva pa spet zaročenca in naj znova čakava», se je jezila nevesta. «Kaj bo s pečeno gosjo, ki smo jo pripravili za svatbo», je godrnjala tašča. Duhovnik, ki sta se mu mlada smilila, je izposloval pri pristojnih cerkvenih oblastvih dovoljenje, da ju je še isti dan ponovno poročil. Tako sta bila v enem dnevu dvakrat poročena, enkrat dopoldne, drugič pa proti večeru. To priliko je izrabil tast, češ, da dote ne izplača, ker ni izključeno, da bo cerkveno oblastvo drugi zakon razveljavilo.

× Nesreča v globini 2000 m. V premogovniku pri mestu Derbyju v Zedinjenih državah se je zgodila velika rudniška nesreča. V globini 2000 metrov je 92 mož razstreljevalo skale za nov rov. Po neki razstrelitvi so se vneli, kakor je potem povedal neki paznik, podzemski plini, nastala je silna eksplozija, da se je zrušil ves novi rov. 75 ljudem se je posrečilo uiti skozi zasilni rov, 17 rudarjev pa je ostalo pod ruševinami.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Prostovoljno.

Žena: «Povej no, mož, kaj res moraš vsak večer sedeti v krčmi?»

Mož: «Moraš? Ne! Prostovoljno hodim tja.»

Blizu morja.

A: «Kaj, ti še nisi bil pri morju?»

B: «Ne, pač sem bil pa zelo blizu njega. Lani sem bil v planinah in tam so mi povedali, da smo 1500 metrov nad morjem.»

Lepa tolažba.

Prodajalec: «Hiša mi prav ugaja. Toda onale tvornica je preveč blizu nje.»

Mešetar: «To naj vas nič ne skrbi, saj je to le tvornica dinamita, ki lahko zdaj zdaj zleti v zrak.»

Skopuh.

Mlad skopuh gre v medenih tednih z ženo k zobnemu zdravniku. Zdravnik pregleda ženi zobe in pravi:

«Ta dva kočnika bi morala biti izravana že pred letom dni.»

«Če je tako, gospod doktor, jih pa kar izderite in pošljite račun mojemu tastu.»

Rodbinska zadeva.

Vdovec se je poročil z vdovo. Ona je imela tri otroke, on dva, po poroki sta imela pa še tri. Nekega dne je nastal v hiši strašen vik. Mož se je čudil, kaj to pomeni, žena mu je pa pojasnila:

«Nič hudega ni, tvoji in moji otroci se lasajo z najinimi otroki.»

Skrivnost novega romana.

Čitatelj: «Strašno sem radoveden, kakšen bo konec vašega v podlistku izhajajočega romana.»

Pisatelj: «Jaz pa poznam nekoga, ki je še bolj radoveden na konec.»

Čitatelj: «Kdo pa je to?»

Pisatelj: «Jaz.»

Kdo ima prav.

Sinko: «Mamica, ti si rekla, da bi zbolel, če bi pojedel marmelado, ki jo imaš spravljeno v omari.»

Mati: «Seveda bi.»

Sinko: «No, vidiš, pa sem vendar zdrav.»

Sam ne ve.

A: «Ali hočete govoriti z gospodom ravnateljem v trgovinskih ali zasebnih zadevah?»

B: «Na to vprašanje je hudo odgovoriti. Zasnubil bi rad njegovo hčer.»

Nedeljski lovec.

Lovski čuvaj: «Gospod je meril dobro, videl sem, kako je letelo perje.»

Nedeljski lovec: «Perje? Saj sem vendar meril na zajca!»

Ni se dolgočasil.

Angleški kralj Edvard VII. je na dvorno gostijo vedno povabil nekega lorda, ki je kralja vedno spremljal tudi na lovu. Naposled pa lorda dvakrat na dvorno pojedino ni bilo. Kralju se je to čudno zdelo in povabil ga je tretjič.

«Kako se vam godi, lord?» ga je vprašal.

«Zelo dobro, Vaše Veličanstvo.»

«Dolgo vas že nisem videl. Kje ste pa bili?»

«Živim osamljen v svojem gradu s tremi sestrami srečen in zadovoljen.»

«Ah, dragi lord, kaj se ne dolgočosite s tremi sestrami in vedno tako sam?»

«Oh, Vaše Veličanstvo, saj niso moje sestre.»

Pravo veselje.

Oče: «Za god bi ti rad pripravil veselje, pa moram prej vprašati gospoda učitelja, kako ti gre v šoli.»

Sinko: «Če mi hočeš napraviti pravo veselje, ne hodi h gospodu učitelju!»

Podječen mož.

Vera: «Ali pogrešaš kaj v svojem zakonu?»

Mira: «Da, svojega moža.»

Na brataca je mislil.

Teta: «Mihec, ali te ni sram? Vso čokolado si pojedel, na brataca pa nisi nič mislil.»

Mihec: «Seveda sem mislil, teta, in prav zato sem brž snedel čokolado.»

Merilo bogastva.

Dva siromašna poljska žida si belita glave, kako je kdo bogat.

«Naš rabin je tako bogat,» pravi prvi, «da se lahko vsak mesec enkrat preobleče.»

«Naš trgovec se pa preobleče vsak teden,» pripomni drugi.

«Ali veš, kako bogat je Rotschild?»

«Ne.»

«Ta ti kar skače iz ene srajce v drugo.»

Pri slabostih

uporabljajo ekstrakt iz življenja tvorne žleze krepkih in zdravih živali (Kalefluid). Ta jača živčni sistem in krepki organizem. Ojačuje izločevalno delovanje vseh žlez. Detajlna literatura brezplačno. Zahtevajte jo pod naslovom: Beograd, Njegoševa 5, Miloš Marković. — Kalefluid se prodaja v lekarnah in drogerijah. Reg. S. br. 5500/32. 181

Za Vas imamo:

Violine . . . 69 Din Gitare . . . 138 Din
Mandoline 95 „ Harmonike 69 „
Tambure . 68 „ Gramofone 465 „

Zahtevajte brezplačni katalog.

MEINEL & HEROLD

tovarna glasbil

pr. podr. MARIBOR št. 104

Na pljučih bolni!

Več tisočev ozdravljenih.

Zahtevajte takoj knjigo o moji novi umetnosti hranjenja,

ki je že mnoge rešila. More se uporabljati v vsakem načinu življenja in pomore, da bolezen naglo premagamo. Nočno potenje in kašelj ponehata, telesna teža se zviša, a postopno ovapnevanje konča bolezen.

Resni možje zdravniške vede potrjujejo odličnost moje metode ter jo radi priporočajo. Čim prej počnete z mojim načinom prehranjanja, tem bolje.

Povsem zastonj dobite mojo knjigo, iz katere boste lahko črpali mnogo koristnega. Ker znaša moja naklada za brezplačno odposiljanje samo

10.000 komapov, pišite takoj, da se boste tudi Vi lahko prištevali med njene srečne dobitnike.

Zbiralno poštno mesto:

GEORG FULGNER

BERLIN-NEUKÖLN

Ringbahnstrasse 24, Abt. 491

Zahvala.

Čutim za svojo dolžnost, da se javno zahvalim g. drju. I. Bajželju, specialistu za kožne bolezni v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 3, ki mi je brez vsake operacije popolnoma odpravil krčne žile, in g. doktorja najtopleje priporočam.

Miculinič Rudolf,

višji železniški uradnik v pokoju, Ljubljana, Ilirska ulica št. 21.

191

MALI OGLASI

Oblačilno blago in razne ostanke

kupite najceneje v trgovinah Senčar — Mala Nedelja, Ljutomer in Štrigova. Nakup jajc, masla, suhih gob. 186

Dobra oblačila

Vam nudimo za majhen denar. A. PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 14.

Prodajamo na obročna odplačila švedske posnemalnike za mleko in brzoparilnike za krmo.

Sprejememo potnike. «Tehna», Ljubljana, Mestni trg št. 25/L.

Pletilno stroje prodaja na obroke Tehna, Ljubljana, Mestni trg št. 25/L.

Posestvo z gospodarskim orodjem na Drnovem se ugodno proda. Vse drugo pove lastnik. Franc Baznik, Drnovo št. 72, pošta Leskovec pri Krškem. 190